

INFORME FINAL AVALUACIÓ EXTERNA

Drets humans descosits: Ciutadania global, consum crític i transformació local

Informe final d'avaluació externa del projecte Drets Humans Descosits, encarregat per Setem Catalunya, amb el suport de la Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament, a Europa Sense Murs.

Autors: Gabriela Poblet i Hugo Arce

Índex general

Resum	2
Introducció	3
Objecte i metodologia.....	4
L'avaluació externa	4
Objectius de l'avaluació	4
Metodologia i tècniques	5
Limitacions i incidències.....	7
Qüestions ètiques.....	8
Disseny i enfocament de l'avaluació.....	9
Estratègia global i disseny de l'avaluació.....	9
Enfocament de gènere i drets humans.....	10
Descripció del projecte a avaluar.....	10
Anàlisi i valoració dels criteris específics d'avaluació.....	15
Disseny i Coherència	15
Pertinença i rellevància.....	20
Participació.....	23
Eficàcia.....	26
Eficiència.....	28
Impacte.....	29
Sostenibilitat.....	37
Perspectiva de gènere i drets humans	42
Conclusions: De Rana Plaça a Tànger	43
Recomanacions	44
Referències.....	45
Annexos.....	33

Resum

- Avaluació externa del programa ***Drets humans descosits: Ciutadania global, consum crític i transformació local*** dins de la Campanya Roba Neta, SETEM Catalunya. L2 Programa d'educació per al desenvolupament. Agència de Cooperació Catalana pel Desenvolupament (ACCD). Convocatòria 2017/ execució 2018-2019- Juny 2020.
- **Territori d'actuació:** Catalunya
- **Objectiu general:** Desenvolupar una avaluació del programa "*Drets humans descosits: Ciutadania global, consum crític i transformació local*" dins de la Campanya Roba Neta (Clean Clothes Campaign) i elaborar recomanacions per a el seu millorament i optimització, des d'un enfocament de gènere i drets humans, considerant els indicadors d'assoliment de la pertinença i rellevància, la coherència, la cobertura, la participació, la eficàcia, la eficiència, l'impacte i la sostenibilitat del programa.
- **Metodologia:** Tècniques qualitatives i anàlisis de documentació i premsa, amb un enfocament de gènere i de drets humans.
- **Disseny de l'avaluació:** anàlisis a partir de criteris de valoració estratègics del disseny, coherència, pertinença, rellevància, eficàcia, eficiència, impacte i sostenibilitat.

Nota: L'opinió expressada per part de l'equip d'avaluació no correspon necessàriament a la de l'ACCD ni a la de la entitat executora.

Introducció

El present informe té per objectiu mostrar els resultats de l'avaluació del programa "**Drets humans descosits: Ciutadania global, consum crític i transformació local**" que ha estat executat per **SETEM Catalunya**, dins de la xarxa *Campanya Roba Neta*. El projecte avaluat ha estat subvencionat per l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (convocatòria 2017), i s'ha formulat seguint els objectius i lineaments del pla Director de cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya. El període d'execució va ser 2018-2019 amb una extensió fins al juny de 2020.

Aquest informe és un instrument de valoració dels resultats del programa en relació a la problemàtica plantejada i alhora es pretén que esdevingui un document on s'identifiquin els punts forts i punts febles d'un projecte territorial però de gran rellevància i impacte internacional.

SETEM Catalunya porta més de 50 anys implementant diverses estratègies de sensibilització i incidència al voltant de les desigualtats entre el nord i el sud global, les seves causes i els principals nuclis de conflictes i injustícies. Aquesta entitat ha dut a terme diverses campanyes de sensibilització i incidència a Catalunya en relació amb la indústria del tèxtil, la concentració de terres i matèries primes, sobirania alimentària i les vulneracions generades en el sector de l'electrònica i de la banca.

El 1997 Setem Catalunya es va adherir a la campanya ***Clean Clothes Campaign***, que a Catalunya s'anomena **Campanya Roba Neta**. A partir de la implicació de Setem Federació en aquesta campanya i en particular de Setem Catalunya, les vulneracions de drets al sector tèxtil a escala internacional s'han donat a conèixer a la societat catalana, i Setem Catalunya s'ha convertit en referent de lluita a escala europea. Així mateix, també arran d'aquesta campanya, Setem Catalunya s'ha convertit en referent de compra pública responsable i consum crític a Catalunya.

A través del treball implementat per aquest programa subjecte a avaluació, Setem Catalunya va contribuir a les lluites per un salari digne, jornades laborals justes, seguretat laboral i dret a la negociació col·lectiva com a base de reivindicacions locals, nacionals i supranacionals, emergents de la societat civil a gairebé tot el món. Aquesta avaluació pretén doncs, contribuir al millorament i eficàcia del programa Drets Humans Descosits amb el objectiu de continuar amb aquestes reivindicacions i accions de forma sostinguda.

Aquest informe d'avaluació es divideix en tres grans parts, una primera part on s'explica l'objecte i la metodologia de la avaluació: persones entrevistades i documentació revisada. En una segona part s'explica breument el disseny i l'enfocament de la avaluació, seguint les directrius i principis de l'àrea de justícia global de la Generalitat de Catalunya. A la tercera part de l'informe es desenvolupa i aprofundeix l'anàlisi d'avaluació sobre els criteris específics de valoració el projecte, amb les conclusions respectives i les principals recomanacions per a millorar l'execució del projecte.

Objecte i metodologia

L'avaluació externa

L'avaluació de programes o campanyes és un procés que se utilitza para mesurar, analitzar i valorar la implementació, efectivitat i conseqüències d'una intervenció que promou un canvi social. Avaluar un programa significa en essència anar més enllà i aprofundir sobre el que sabem dels resultats d'un programa, i conèixer en què mesura aquest programa ha ajudat a transformar la vida de les persones implicades. Només avaluant un programa de forma sistemàtica i amb una metodologia adequada, es pot generar coneixement sobre la intervenció, els efectes, la rellevància, la coherència, la sostenibilitat i el seu funcionament (Marc de la guies IVALUA de la Generalitat de Catalunya.)

Objectius de l'avaluació

Aquesta avaluació externa té com a objectiu valorar la adequació del disseny del programa en relació a las problemàtiques plantejades, identificar l'assertivitat aconseguida durant l'execució del programa en relació amb el nombre i tipus d'activitats realitzades, i avaluar la rellevància i l'impacte dels resultats aconseguits, així com identificar dificultats, estratègies assolides satisfactòriament i aprenentatges possibles per a la continuïtat i la sostenibilitat del programa.

- **Objectiu general:** avaluar el programa "*Drets humans descosits: Ciutadania global, consum crític i transformació local*" dins de la Campanya Roba Neta (Clean Clothes Campaign) i elaborar recomanacions per a el seu millorament i optimització, des d'un enfocament de gènere i drets humans, considerant els indicadors d'avaluació del disseny, rellevància, pertinència, eficàcia, eficiència, impacte i sostenibilitat del programa.
- **Objectius específics:**
 - Analitzar la pertinència i adequació del disseny del programa en relació a la problemàtica plantejada.
 - Analitzar l'eficàcia dels resultats del programa en perspectiva longitudinal, dins de la Campanya Roba Neta i de la trajectòria de SETEM Catalunya com una de les seves campanyes principals.
 - Identificar l'assertivitat aconseguida durant l'execució del programa respecte tant del nombre com del tipus d'activitats realitzades.

- Analitzar la rellevància i la implementació del programa **Drets humans descosits** (funcionament, resultats i possibles desviacions) en relació als objectius inicials.
- Analitzar l'impacte del programa **Drets humans descosits** des d'una perspectiva de gènere i drets humans, en relació als objectius, la temàtica plantejada i els efectes entre la població titulars de drets.
- Analitzar la sostenibilitat de la intervenció en relació als recursos empleats i a la perdurabilitat en el temps.
- Analitzar la participació dels actors implicats, titulars de drets i titulars d'obligacions.
- Identificar els aspectes a millorar en el disseny, implementació i execució del programa i elaborar recomanacions que puguin ser d'utilitat per a la seva optimització per altres projectes impulsats per SETEM Catalunya.

Metodologia i tècniques

La metodologia per desenvolupar aquest procés d'avaluació va consistir en una combinació de tècniques principalment qualitatives seguint els criteris principals d'avaluacions de polítiques públiques i de programes del Tercer Sector que indiquen les guies IVALUA (Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques) i les recomanacions de l'ACCD, així com bibliografia pertinent de recerca qualitativa, avaluació de programes i el que s'ha anomena *Rapid ethnographies*, que inclouen tècniques per a avaluacions.

L'enfocament metodològic combina criteris tècnics quantitius amb l'objectiu d'elaborar una triangulació analítica de la documentació disponible i de les fonts de verificació de les accions desenvolupades en el programa i aportades per SETEM Catalunya, considerant els indicadors d'assoliment de pertinença i rellevància, la coherència, l'eficàcia, l'eficiència, l'impacte i la sostenibilitat, tots indicadors propis d'avaluació d'impacte de programes, projectes i/o campanyes.

Anàlisi de documentació:

Degut a l'escassa disponibilitat de temps per desenvolupar un treball de camp qualitatiu més ampli i a la situació sociosanitària que es viu al país i al món, la tècnica d'anàlisi de documentació va ser la principal tècnica utilitzada a més de les entrevistes, i va incloure:

- Anàlisi dels informes, memòries tècniques, i de tot el material referent a la formulació i resultats del programa en les seves quatre línies d'acció: recerca, formació, incidència i sensibilització.
- Anàlisi de les fonts de verificació de les accions i activitats desenvolupades per SETEM (pàgines webs, notes de premsa, etc.).

- Anàlisi de les eines de comunicació generades específicament per a la difusió de les activitats (xarxes socials, vídeos, etc.)
- Anàlisi de hemeroteca i altres fonts alienes a l'entitat que hagin publicat notes sobre el projecte Drets Humans Descosits i la Campanya Roba Neta, i la seva relació amb les activitats d'aquest programa (ex. notes de premsa sobre la indústria tèxtil, documentals, entrevistes a persones rellevants, informes, etc.)

Tècniques qualitatives:

- Entrevistes semi-estructurades a personal implicat en el projecte de l'equip de coordinació i execució del projecte, de la junta directiva de Setem Catalunya, membres de la campanya Roba Neta, així com també de l'entitat sòcia i altres informants claus en relació als titulars de drets i titulars de responsabilitats.

Persones Informants Claus entrevistades

Persona entrevistada	Càrrec – funció	Aspectes que s'han analitzat
DD	Coordinadora del projecte	Disseny i desenvolupament general del programa. Eficiència i eficàcia. Sostenibilitat.
E.K.	Coordinadora federal de la Campanya Roba neta: Coordinació internacional	Rellevància, coherència i impacte. Xarxes a nivell internacional. Eficiència.
SM	Tallerista sensibilització territorial	Disseny i impacte. Eficàcia i eficiència. Impacte territorial.
AM	Membre de la junta de Setem Catalunya	Coherència i rellevància. Eficàcia i eficiència. Sostenibilitat.
AAEK	Membre d'Unitat sindical de Tànger.	Impacte territorial. Recerca.
CC	Responsable Àrea Coherència de polítiques, Direcció de Justícia Global i Cooperació Internacional, Ajuntament de Barcelona	Incidència política en la compra pública
JF	Soci de Setem.	Impacte territorial.

Limitacions i incidències

Durant el desenvolupament de l'avaluació del projecte, la predisposició del personal de Setem per portar a terme l'avaluació ha sigut d'una total col·laboració, tant per la part de la coordinadora del programa com per membres de la junta, personal contractat per l'execució, personal de premsa, personal col·laborador extern, socis i agents claus.

No obstant, la avaluació del programa ha tingut una limitació evident degut al conflicte suscitat entre el personal directiu de la entitat executora el 2019. Com a conseqüència d'aquest conflicte va marxar gairebé tot el personal de la entitat i va haver un canvi total de junta. Al llarg de la seva execució, van exercir la coordinació del programa **Drets Humans Descosits** sis persones diferents (totes dones), en menys de tres anys. La coordinadora actual del programa, qui va presentar les memòries finals i qui va facilitar tota la informació per a la avaluació, va assumir les seves funcions al setembre de 2019. Aquesta situació no va afectar tant la informació sobre el programa i les activitats realitzades ja que es compta amb totes les fonts de verificació, però sí va resultar un tant perjudicial pel que fa a l'anàlisi sobre el disseny, l'assoliment i l'anàlisi de resultats amb perspectiva longitudinal. Amb l'objectiu de poder ampliar l'anàlisi del disseny i l'impacte, es va intentar contactar amb personal de coordinació de la etapa anterior però no va estar possible per la seva negativa degut a la situació de conflicte viscuda.

En les entrevistes realitzades per al procés d'avaluació no s'ha entrat específicament en el conflicte suscitat (ja que no es correspon), però s'ha pres nota i avaluat en quina mesura aquest conflicte ha dificultat el desenvolupament del programa. La coordinadora del programa i facilitadora de tota la informació per a la avaluació va explicar des del primer moment el que va succeir, així com els membres de la junta amb qui s'ha tingut contacte, i les dificultats que podria presentar per a la avaluació. El coneixement de la situació de forma prèvia –sense entrar en detalls personals– va facilitar el procés d'avaluació i la realització de les entrevistes sense haver cap incomoditats. Entenem que el conflicte suscitat i els forts i bruscs canvis de personal que s'ha produït com a conseqüència, no van ser menors i que va requerir d'un esforç molt gran per afrontar el procés de solució i reparació per part del personal que es va quedar. Aquest esforç de reparació també el van fer les persones que es van incorporar noves a la entitat. És per això que considerem aquest conflicte com una dificultat al moment d'avaluar (per la manca de veus amb experiència i diferents perspectives) però també com una incidència que s'ha de tenir en compte i que reflecteix la fortalesa del projecte, en tant el projecte ha sobreviscut malgrat tots els canvis que s'han succeït. És a dir, com en tot procés social un conflicte també pot ser un indicador i una oportunitat de mesura i aprenentatge.

Per altra banda, cal destacar que s'ha observat i percebut una total honestedat i transparència a l'hora de transmetre les dificultats ocasionades arran d'aquest conflicte i del canvi de junta i de personal directiu, per portar a terme la avaluació.

Qüestions ètiques

Per la professió i enfocament de les persones avaluadores d'aquesta proposta, aquest estudi d'avaluació s'adhereix a les especificacions ètiques professionals de la Comissió Europea sobre la investigació etnogràfica i qualitativa en Antropologia ¹ i la corresponent a la gestió de dades de *l'European Association of Social Anthropologists*².

Totes les persones entrevistades han sigut informades dels seus drets a la protecció de dades i se'ls va demanar autorització per obtenir el seu consentiment informat i l'enregistrament de la entrevista. Es va garantir l'anonimat i confidencialitat de les dades i la informació obtingudes a partir de les seves respostes, sent aquestes només objecte d'anàlisi específic d'aquesta avaluació.

¹http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/other/hi/ethics-guide-ethnog-anthrop_en.pdf

²

<https://www.easaonline.org/downloads/support/EASA%20statement%20on%20data%20governance.pdf>

Disseny i enfocament de l'avaluació

Estratègia global i disseny de l'avaluació

La estratègia d'aquesta avaluació està basada en una avaluació d'impacte i alhora pretén proporcionar informació creïble i útil que permeti incorporar anàlisis i reflexions per a la presa de decisions de futurs projectes similars.

La avaluació d'impacte està basada en la teoria del canvi, per la qual cosa aquesta avaluació també vol demostrar el canvi efectiu que ha promogut aquest projecte, si ho va haver i en quina dimensió i mesura. Per aplicar la teoria del canvi aquesta avaluació pretén analitzar resultats i els seus processos d'implementació, però també pretén identificar resultats no esperats, impacte indirecte i tots els elements del projecte que van contribuir o contribueixin a algun tipus de canvi a curt, mig o llarg termini. És a dir, s'analitzen els resultats esperats però també tota la cadena de resultats, processos i factors contextuais relacionats a la causalitat, de manera d'entendre el grau d'assoliment dels resultats.

El procés d'avaluació també analitza i tracta d'entendre els processos aconseguits tant positius com a negatius o no desitjats, tenint el compte el context de les accions i altres factors que es van succeir. Es tracta d'un procés –i per tant d'un informe– més analític que descriptiu, que pretén aportar una mirada més enllà dels resultats plasmats a les memòries del projecte.

El disseny de l'avaluació està basat en el model d'una avaluació d'impacte de programes que té com a eixos d'anàlisi cinc grans blocs d'aspectes a avaluar. Aquests blocs contemplen els criteris establerts utilitzats per a les avaluacions de programes i promoguts pels organismes de la Generalitat de Catalunya. A partir d'aquests criteris es van construir indicadors, es va recórrer a les fonts de verificació i es van valorar els diferents aspectes del programes.

Blocs	Principals criteris a tenir compte	Resultats
Disseny	Coherència, pertinència, rellevància	rellevància recomanacions, ajusts reformulacions Optimització
Eficàcia	Cobertura	
Eficiència	Suficiència econòmica	
Impacte (teoria del canvi)	Efectes/ participació	
Sostenibilitat	Perdurabilitat	

L'abast de l'avaluació també va ser una dificultat al moment de plantejar la estratègia, ja que està determinat pel marc geogràfic d'actuació del programa **Drets humans descosits**. El programa Drets Humans Descosits té una clara actuació a Catalunya com

a territori d'execució i la seva temporalitat comprèn els anys 2018, 2019 i fins al juny de 2020, però com ja s'ha explicat al tractar-se d'un projecte que opera en xarxa i dins de la campanya Roba Neta a nivell estatal i europeu ha sigut difícil discernir l'assoliment específic.

Enfocament de gènere i drets humans

Per desenvolupar l'avaluació es va treballar amb un **Enfocament Estratègic de Gènere i Basat en Drets Humans (EGiBDH)** que es recull al **Pla Director de l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament**. L'enfocament de l'EGiBDH implica analitzar si el programa incorpora, promociona i/o protegeix els drets humans i la igualtat de gènere.

En l'àmbit de la política i cooperació a Catalunya, l'**EGiBDH** es presenta com un "enfocament que posa al centre de la cooperació al desenvolupament les persones, les relacions de gènere i els Drets Humans amb la finalitat de **transformar les desigualtats** existents per així assolir la justícia social i la **igualtat efectiva** de les dones i els homes, col·lectius i pobles, prioritzant els tradicionalment exclosos on la vulneració dels seus drets és major, fent especial èmfasi en les dones i les nenes per la desigualtat estructural i discriminació que viuen".³ Per tant, l'enfocament de gènere es converteix en requisit imprescindible per a un **desenvolupament equitatiu** i l'enfocament basat en drets humans vincula les institucions responsables de **garantir** l'exercici dels drets i l'acció col·lectiva per exigir l'exercici efectiu.

L'aplicació de l'EGiBDH a l'avaluació és transversal a tots als blocs i criteris establerts i per a totes les fases de l'avaluació, incloent l'anàlisi de context, però com es tracta del plantejament de base del programa Drets humans descosits i de la campanya Roba Neta, al analitzar els criteris específics es fa una menció especial.

Descripció del projecte a avaluar

El projecte "Drets Humans Descosits" és un projecte finançat per la Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament i té l'objectiu de millorar les condicions laborals de les persones treballadores de la indústria del tèxtil a escala global. Es tracta d'implicar, mobilitzar i comprometre a la societat catalana en la defensa dels drets humans i la transformació activa de la desigualtat de gènere a la indústria del tèxtil mitjançant una sèrie d'accions que s'estructuren en base a estratègies de sensibilització, mobilització i incidència, treballant en les quatre àrees complementàries que formen part de la estratègia i l'enfocament de la educació pel desenvolupament: formació, recerca, incidència i sensibilització.

Dins d'aquestes quatre àrees el programa ha desenvolupat quatre línies d'acció:

³ Enfocament de Gènere i Basat en Drets Humans de l'ACCD

Formació	Formacions a estudiants universitaris i d'ESO, i formació a activistes.
Recerca	Recerca al Marroc (ciutat de Tànger) per conèixer i posar al dia dades sobre les condicions de treball al sector tèxtil del Marroc.
Sensibilització	Sensibilització a la societat catalana mitjançant diversos materials, formats de comunicació, i una exposició.
Incidència	Mobilització i incidència política i empresarial a través d'accions dissenyades amb persones voluntàries i activistes. Participació als grups de Compra Pública Responsable i Eix de drets i empresa de Lafede.cat.

El programa treballa en xarxa amb altres entitats i moviments socials a nivell de Catalunya, a l'estat espanyol, a nivell europeu i manté vincles claus a nivell internacional per fomentar l'enllaç en les zones on n'hi ha fàbriques de la cadena de subministrament de la indústria tèxtil, com és el cas del Marroc. Així mateix, el programa també crea sinergies amb altres campanyes i programes de l'entitat, com és amb el cas de la electrònica i de la banca ètica.

Durant el període d'execució del programa s'han executat diverses accions que estan descrites a les memòries del projecte i que s'han verificat en el procés d'avaluació. Les accions realitzades es resumeixen al següent quadre i s'esmentaran i aprofundiran sobre cadascuna d'elles al llarg d'aquesta avaluació.

Resum de les accions realitzades període 2017-2020 recollides a les memòries del projecte

	Accions
Formació	Formació a Universitats: <ul style="list-style-type: none"> - Cicle Aturem la explotació de les transnacionals (UB) - Cicle de formació a la URV
	Formació a centres de formació de Moda (Qstura a Girona, IED a Barcelona)
	Jornada per compartir bones pràctiques de compra pública (grup de compra pública)
	Activitat de formació no prevista dirigida a les persones tècniques de les administracions públiques encarregades de licitacions i proveïdors.

Recerca	Estudi de cas focalitzat a Tànger, Marroc liderat per l'associació de dones treballadores d'Attawassoul i la seva difusió mitjançant un vídeo.
Sensibilització	Xerrades als territoris Bcn 2, Girona 1, Tarragona 2, Lleida 1
	Tallers a escoles i instituts (Lleida)
	FESC: Activitat sobre consum crític i responsable
	Dia del comerç just
	Museu de història de Catalunya
Incidència	Incidència política: Seguiment Clean Clothes i divulgació informes.
	Participació al grup de Compra pública, Barcelona.
	Accions al carrer (4) (ciutat de Barcelona)
	Grups de voluntaris i activistes (10 accions) "Prou fashion Victims"
	Accions per les rebaixes de temporada.
	Accions de mobilització amb la Marxa Mundial de Dones, l'associació Solidança, , consorci Som Comerç Just i Banca ètica.
	Participació al Grup d'Empresa i Drets Humans, format per la Taula Catalana per la Pau i els Drets Humans a Colòmbia i Lafede.cat,
Desenvolupament d'un aplicatiu mòbil per trobar informació sobre les empreses del tèxtil.	

Per portar a terme i complementar aquestes accions s'ha elaborat material de campanya (díptics, infografies, il·lustracions, vídeos, etc. que es poden veure a l'annex 1), i s'han fet diferents accions comunicatives (notes de premsa, radio, webs, vídeos, etc.) que es detallaran i analitzaran a l'apartat d'impacte en relació a la comunicació, difusió i premsa.

La campanya Roba Neta:

El projecte Drets Humans Descosits s'emmarca dins de la Campanya Roba Neta a nivell estatal i és una peça clau d'aquesta campanya per al seu rodatge, repercussió i impacte. Si bé en aquesta avaluació s'analitza el programa concret Drets Humans Descosits finançat per l'ACCD, és molt difícil discernir aquest programa de la campanya internacional, no només per la implicació, disseny i pertinença, sinó per l'impacte i repercussió de la campanya a escala global tal i com s'explicarà més en detall a la valoració de criteris. A continuació es resumeix la estructura, organització i activitats

més rellevants de la campanya Roba Neta a fi d'entendre els efectes i la implicació amb el projecte Drets humans Descosits per a aquesta avaluació.

La campanya Roba Neta és una campanya que Setem Catalunya va liderar durant 19 anys. Es tracta d'una campanya a nivell de l'estat espanyol que pertany a una xarxa internacional de defensa dels drets humans a la indústria de la roba i el calçat fundada el 1989, **Clean Clothes**. Aquesta campanya es consolida any a any a través de accions d'incidència, sensibilització i intervenció directa mitjançant accions coordinades a tot el món.

Les organitzacions membres de la campanya Roba Neta inclouen sindicats i ONG's que cobreixen un ampli ventall de perspectives i interessos, com drets humans, incidència política, drets laborals o reducció de la pobresa.

La campanya internacional té la oficina principal a Amsterdam, i a Europa està present a 17 països, incloent la federació espanyola. A escala internacional, és una xarxa de més de 250 organitzacions i sindicats en els països productors de roba (al SE Asiàtic, Amèrica i Àsia), i amb organitzacions de defensa dels drets laborals on tenen seus les multinacionals implicades en la fabricació de roba: Estats Units, Canadà i Austràlia.

A l'Estat Espanyol, la CRN (Ropa Limpia) està coordinada des del 1997 per la federació SETEM (constituïda actualment per 8 associacions a tot l'estat). Setem Catalunya va liderar la campanya durant 19 anys i ha tingut sempre un important paper. A més del lideratge i pes de l'entitat (per número de socis, implicació, accions i finançament), Catalunya va tenir sempre un pes significatiu dins de la campanya. Barcelona és una de les principals ciutats triades per importants empreses multinacionals per instal·lar seus o grans sucursals i algunes d'aquestes empreses són de capital català (Desigual, Mango, entre altres). Per tant, Barcelona com a "ciutat global"⁴ i Catalunya com a territori són llocs fonamentals d'accions al carrer, sensibilització i incidència, el que al mateix temps significa que és el territori on s'ha generat més massa crítica al llarg de les últimes dècades, i on existeix una conscienciació més treballada a nivell de societat, un aspecte que destacarem i aprofundirem més endavant.

A partir de la campanya Roba Neta, al llarg dels últims anys es van impulsar diversos projectes, campanyes de comunicació, divulgació d'informes i recerques. A partir d'aquests projectes, s'ha anat consolidant una base social d'activistes que organitzen i participen en accions de denúncies focalitzades cap a les empreses transnacionals de moda amb l'objectiu de fer incidència, sensibilització i pressió per assegurar condicions laborals dignes equivalents a les establertes per l'OIT.

Dins de les campanyes amb més repercussió impulsades per la Campanya Roba Neta es destaquen: (últims 15 anys)

- Networkwear: Mobilizing for responsible procurement: projecte de compra pública ètica de roba.

⁴ En referència a la expressió de Saskia Sassen, 2003.

- Projecte Landmark: que buscava convertir les autoritats locals europees en agents clau en el foment de condicions de treball justes respecte certs productes adquirits pel sector públic europeu.
- Campanya Roba Neta: #MaiMésRanaPlaza' i #StopFashionVictims: Projectes en col·laboració amb el col·lectiu RETS de denúncia de la vulneració dels DH i laborals de les dones a la indústria tèxtil.
- No més #FashionVictims ni a Catalunya ni enlloc!: projecte centrat en visibilitzar què hi ha darrera de la indústria tèxtil i impulsar el consum crític i responsable.
- 'Gènere té gènere': focalitzat en visibilitzar la feminització de la pobresa dins la indústria tèxtil.
- Campanyes de comunicació per la transformació social la campanya de "Salaris Dignes" coincidint amb l'Aniversari de la tragèdia del Rana Plaza. (2013)
- Campanya "Canvia de Sabates" sobre la indústria del sector del calçat i el cuir.
- Campanya "Revolució sense patrons" per llibertat d'associació sindical i la lluita contra la discriminació de gènere dins la indústria tèxtil. (dins del projecte Drets humans Descosits) (2019-2020)

Díptics de la campanya "Revolució sense patró", última campanya que es va impulsar a Catalunya dins del marc de la Roba Neta.

Anàlisi i valoració dels criteris específics d'avaluació

Disseny i Coherència

El disseny del projecte **Drets Humans Descosits** és coherent amb el seu enunciat i el marc lògic, planteja una estratègia idònia per assolir els objectius, i es va construir en concordança amb els lineaments del **Pla Director de cooperació al desenvolupament (2015-2018)**, promogut per la Agència catalana de cooperació al Desenvolupament, vigent quan es va formular el projecte l'any 2017.

Enunciat Objectiu General del projecte Drets Descosits: (2017) Incrementar el coneixement, la comprensió i la implicació de la societat de Catalunya a la defensa i exigibilitat dels drets humans en igualtat entre dones i homes a la indústria de la moda a través d'estratègies i eines de comunicació pel canvi social amb perspectiva de gènere

Aquest enunciat focalitzat en la igualtat de gènere a la indústria de la moda, deriva directament de l'enfocament i prioritats del Pla Director 2015-2018 que porta per títol **"Per un país compromès amb la igualtat de gènere i els drets humans"**. Següent els lineaments del pla, aquest enunciat identifica un clar repte (defensa dels drets humans a la indústria de la moda), i incorpora els drets humans i de gènere a l'agenda de desenvolupament. La problemàtica dels drets humans, socials i laborals de les treballadores del tèxtil a les cadenes de subministrament és un cas emblemàtic d'un repte global, i no una problemàtica específica i única dels països del sud, tal i com es planteja al pla, i tal i com es defineix un projecte d'educació pel desenvolupament.

L'enunciat, objectius i accions plantejades al projecte Drets Humans Descosits defineixen responsabilitats compartides entre la societat catalana (definida com a titular de drets), institucions de Catalunya (titulars de responsabilitats) i un ventall d'actors i agents a escala global (sindicats, empreses multinacionals, organitzacions activistes, premsa, entre altres). És a dir, que l'enunciat i el disseny del projecte planteja el desenvolupament en termes de garantia i exercici de drets, tal i com assenjala el Pla Director, i permet fer vincle amb una responsabilitat col·lectiva i un compromís internacional al voltant de la desigualtat de gènere a escala global i des de la comprensió de les causes estructurals que les originen, en concordança a la política de cooperació al desenvolupament en el sentit ampli, que inclou educació pel desenvolupament. L'enunciat apel·la a incrementar el coneixement, la comprensió i la implicació de la societat catalana en aquesta problemàtica plantejada, la qual cosa vol dir transformar les actituds de la ciutadania pel que fa al compromís actiu, informació, conscienciació, difusió, i consum crític. Malgrat es pretén arribar al consum crític, tal i com es refereix el títol del projecte, l'enunciat no pretén assolir ni mesurar canvis en les pautes i pràctiques de consum de la societat catalana.

Següent també els lineaments del pla director i de la política de cooperació al desenvolupament, i tenint en compta que es tracta clarament d'un projecte d'educació per a la ciutadania global, el projecte **Drets Humans Descosits** defineix a la ciutadania catalana com a titulars de drets, i als organismes de la administració pública i entitats com a titulars d'obligacions tenint en compta que són organismes responsables de la presa de decisions pel que fa a la compra pública, i el consum crític i responsable.

A partir d'aquestes definicions, el projecte desglossa els diferents actors implicats a les activitats i també als resultats, la qual cosa es reflecteix al marc lògic i a les memòries del projecte.

Taula resum dels titulars de drets i obligacions

<p>Titulars de drets</p>	<p>Ciutadania en general (població de Catalunya):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Persones que han participat a formacions a universitats. - Persones que han participat en activitats de sensibilització. - Alumnat d'instituts i escoles. - Públic obert del Museu d'Història. - Públic de la FESC - Grup d'iniciatives ESS en tèxtil - Activistes de la xarxa Roba Neta
<p>Titulars de responsabilitats</p>	<p>Entitats:</p> <p>Associació de dones Attawassoul</p> <p>Novact, Institut Internacional per l'Acció Noviolenta</p> <p>SUDS.cat Associació de solidaritat, feminista e internacionalista.</p> <p>Observatori DESC</p> <p>La FEDE (federació d'associacions per a la Justícia global)</p> <p>Opcions (associació pel consum conscient)</p> <p>Grup compra pública responsable (consorci entre entitats i administració pública)</p> <p>Administració pública:</p> <p>Diputació de Barcelona</p> <p>Ajuntament de Barcelona</p> <p>Direcció de contractació de la Generalitat de Catalunya</p> <p>Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament</p>

En una primera anàlisi podria semblar que es troba a faltar les dones treballadores del tèxtil definides com a titulars de drets com a població en situació de vulnerabilitat, però al tractar-se d'un projecte de la línia EpD les accions són a territori català i la població destinatària és la població de Catalunya com a titulars de drets. Els treballadores del tèxtil estan incloses com a titulars d'obligacions en tant participen d'entitats, com és el cas de l'associació Attawasoul de Tànger. Les dones treballadores del tèxtil han participat en la elaboració de la recerca sobre les condicions laborals, que s'ha fet a Tànger i en la difusió del material. A més, a més, al llarg de l'execució del projecte, se'ls ha donat veu a partir d'entrevistes a activistes, notes de premsa, denúncies a partir de la campanya internacional, entre altres accions que es comentaran més endavant i també com a resultats no esperats.

No obstant, el disseny del projecte presenta la dificultat de mesurar l'impacte, ja que l'enunciat general constitueix un objectiu molt ampli i general que parteix del Pla Director de cooperació al Desenvolupament i que implicaria mesurar els canvis al voltant de la desigualtat de gènere. Es coneixen algunes dades i resultats concrets pel que fa als drets laborals de les dones treballadores del tèxtil a determinats llocs de les cadenes de subministrament, però això no significa equilibrar-ho a la reducció de la desigualtat de gènere, sinó més al seu apoderament com a dones treballadores. La desigualtat de gènere en el sentit global a la indústria de la moda és una situació molt més difícil de canviar i depèn d'una sèrie de factors econòmics, socials, polítics i culturals. L'anàlisi d'impacte es dificulta quan no es dificulta aplicar la teoria del canvi.

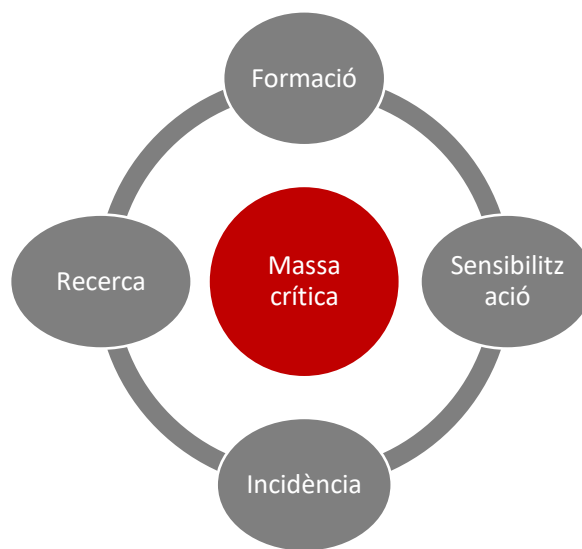
Pel que fa a la formulació i disseny de les **quatre àrees plantejades al projecte**, seguint el marc de la educació pel desenvolupament, aquestes estan definides amb coherència amb el desenvolupament del projecte, objectius i accions realitzades. Malgrat les formulacions inicials de les quatre àrees plantejades al disseny són massa amples, es concreten a partir de les accions realitzades i dels resultats esperats, com es pot veure a l'apartat d'eficàcia.

Les línies d'acció tal i com van estar plantejades al disseny i plantejament original del projecte són:

- 1) L'educació mitjançant formacions sobre els impactes de les cadenes de subministrament del tèxtil i del calçat, la Deguda Diligència en Drets Humans i els efectes de les accions, lleis i empreses sobre les comunitats del Sud Global; i en eines de participació, activisme i ciberactivisme per tal de construir missatges de difusió, denúncia, mobilització i educació per la transformació, des de la creativitat i la innovació.
- 2) La sensibilització per promoure l'acció de la ciutadania i administracions públiques de Catalunya mitjançant una campanya d'activitats que exposin clarament les interdependències entre la discriminació sistèmica de gènere, la vulneració dels drets humans a la indústria de la moda, el consum de roba i el Sud Global, on es contempla la realització d'accions de carrer, xerrades, tallers a escoles, conferències, projeccions i accions d'incidència, etc.
- 3) La recerca a través de la documentació i elaboració d'informes que exemplifiquin les males pràctiques comercials per part de les empreses de moda, vulneració de drets humans i les conseqüències directes de feminització de la pobresa.

- 4) La incidència i mobilització de la ciutadania i responsables de la presa de decisions sobre compra pública del tèxtil a través d'estratègies de comunicació pel canvi social de les que s'apropiarà els i les activistes i entitats implicades al projecte com a noves formes més efectives d'explicar les interdependències Nord-Sud en el consum de roba i defensar l'exigibilitat de drets, aconseguint d'aquesta manera la continuïtat tant dels resultats com dels processos d'aprenentatge significatius que fomentin la transformació de les relacions de gènere.

El complement de les accions definides a partir d'aquestes quatre àrees és el que contribueix a generar la massa crítica al voltant de la indústria de la moda i les cadenes de subministrament, el que significa la implicació, el compromís i el consum crític de la societat catalana.

En relació a les accions realitzades, al procés d'avaluació s'ha verificat:

- La formació ha estat focalitzada en agents claus, activistes, tècnics d'administracions públiques, universitats, ja que la formació com a tal té l'objectiu de transmetre coneixement, aprofundir i per tant, trobar complicitats entre gent que ja està sensibilitzada. S'ha de destacar el fet de que aquest projecte realitza formació continua a activistes.
- La sensibilització ha estat focalitzada en activitats a escoles, joventut i societat en general, a partir d'esdeveniments i activitats culturals (exposició a una biblioteca, Museu d'Història, etc.) i tallers i xerrades, i focalitzades a nivell territorial però amb visió global.
- La recerca ha contribuït a la informació i estat de l'art, tal i com es demostra a l'estudi que s'ha fet a Tànger, i a més s'ha implicat a les treballadores del tèxtil de l'Associació Attawasoul. L'informe de recerca ha sigut complementari a les accions de formació, sensibilització i fins i tot incidència.
- La incidència ve tenir el focus en la administració pública i la compra responsable, apel·lant sobretot als titulars de responsabilitat definits al projecte i també a altres institucions com és el parlament de Catalunya. La incidència realitzada es va nodrir de la sensibilització (amb societat civil que

acompanya) i alhora de la formació (amb agents claus que poden disseminar coneixement).

Pel que fa a l'**abast territorial i cobertura geogràfica** del projecte, el projecte ha assolit, malgrat els inconvenients i al conflicte suscitat a l'entitat, la cobertura plantejada inicialment. Això és degut al pes, trajectòria i implantació territorial de l'entitat que, en tant entitat pionera a Catalunya manté equip format "fidel i compromès a la causa"⁵ que ha pogut dur a terme les activitats als territoris.

⁵ Entrevista a membre de la Junta.

Pertinença i rellevància

La pertinença i rellevància del programa Drets Humans Descosits són uns dels aspectes més forts del programa i que no deixa dubtes a l'hora d'avaluar, degut a la seva coherència amb els lineaments del Pla Director de Cooperació al desenvolupament (2015-2018) i degut a les necessitats, demandes i prioritats dels titulars de drets i grups vulnerables com són les dones treballadores del tèxtil i la seva vulneració de drets humans. La temàtica tractada al projecte i el seu objectiu significa un dels reptes que es plantegen des de les polítiques pel desenvolupament, i es tracta d'un veritable repte global, on s'impliquen països del nord i del sud global, i altres actors internacionals, com són les empreses de la cadena de subministrament. A més, no es tracta només d'una problemàtica dels països del sud global, sinó que implica a la societat dels països del nord global en tant són consumidors responsables.

Així mateix la vulneració dels drets humans de les treballadores del tèxtil i la desigualtat de gènere que viuen pel que fa a la seva emancipació es tracta d'una emergència social denunciada per moviments socials i organismes internacionals, i forma part dels objectius del mil·lenni formulats per les Nacions Unides com l'erradicació de la pobresa i la promoció de la igualtat entre dones i homes⁶. Per altra banda, l'Organització Internacional de Treball (OIT) també posa el focus en el sector tèxtil, com uns dels sectors més feminitzats i on es vulneren drets humans al món, i al 2020 com un dels sectors més afectats per la pandèmia.

L'objectiu general del programa (malgrat la dificultat de mesura) ha estat formulat en concordança amb aquestes necessitats i demandes del sector tèxtil mencionades pels organismes internacionals. Això vol dir que existeix una relació directa amb la identificació de problemes socials, en aquest cas la situació de les treballadores del tèxtil a escala global. Segons informes de l'OIT i sindicats, la indústria tèxtil ocupa més de 60 milions de persones al món, de les quals més del 80% són dones. La gran majoria són dones joves que provenen de zones rurals, amb estudis bàsics i treballen en condicions total d'explotació, jornades excessives de més de 8 hores, baixos salaris, sense drets laborals i descansos, flexibilitat d'acomiadament, instal·lacions sense protecció i poca ventilació, amb riscos a la salut, a més de l'assetjament sexual, físic i psicològic que pateixen moltes dones treballadores.

Al llarg de l'última dècada aquest tema de les condicions de les treballadores del tèxtil a les cadenes de subministrament ha pres més visibilitat, sent una de les preocupacions principals de l'OIT. L'incendi d'una fàbrica al Pakistan al 2012 i el col·lapse del **Rana Plaça en Bangladesh en 2013** van ser un punt d'inflexió en el món del treball, fins i tot quan les imatges de les runes del Rana Plaça van donar la volta al món. Els organismes internacionals i la societat civil van obrir els ulls al voltant d'aquest tema, i s'han vist obligats a centrar-se en les condicions laborals de les treballadores del tèxtil. Des de llavors, el paper de campanyes d'alcans internacional com la de **Roba Neta** sota el mandat de plans de cooperació i educació per a la ciutadania global han sigut determinants per promoure conscienciació d'aquesta situació i apellar a un canvi

⁶ Web de la ONU: <https://www.un.org/development/desa/es/millennium-development-goals.html>

social. El treball de sensibilització, formació i incidència a territoris de Catalunya s'ha esdevingut primordial per generar una massa crítica i poder construir poder de negociació davant les empreses multinacionals per canviar les condicions de les dones treballadores del tèxtil.

A nivell local, el programa també compleix i es desenvolupa en concordança amb els principis i valors de la administració pública catalana pel que fa a la relació en drets humans i identificació dels problemes socials a escala territorial i global. És a dir que existeix una relació directa amb les prioritats de les autoritats locals a les zones d'intervenció pel que fa a Catalunya. Sense dubte, Setem no es va equivocar amb la seva visió i aposta. La campanya Roba Neta, així com tots els projectes emmarcats dins de la campanya és una de les línies d'acció i estratègia principals que impulsa la entitat i opera en total concordança a la seva trajectòria, missió, visió, i treball en xarxa. Aquest és un dels motius principals pel qual el programa Drets Humans Descosits ha tirat endavant i ha concloure les seves activitats, malgrat les enormes dificultats que es van presentar, els canvis a l'entitat i la suma de la crisi sociosanitària per la pandèmia al 2020.

Tenint en compta la forta pertinença i rellevància que té aquest projecte, trobem que a les línies argumentaries sobre la pertinença i rellevància formulades al disseny es va fer poc profit, o bé es perd una mica la força que té el projecte dins de la narrativa de la fonamentació on s'analitza la situació general de desigualtat i precarietat a tot al món, però no es menciona, per exemple, el pes que li dona la OIT a la problemàtica de les treballadores del tèxtil ni la xarxa internacional de denúncia que s'ha anat teixit. En resum, i fins i tot a partir del treball de camp d'aquesta avaluació, creiem que aquest projecte té més punts forts de pertinença i rellevància del que es va donar a conèixer.

Per altra banda, i com a contribució a la pertinença, el projecte Drets Humans Descosits és un projecte amb lineaments clarament encertats i pot ser referent del que significa la justícia global i la educació pel desenvolupament. Seguint els pilars de la justícia global definits per la Generalitat de Catalunya (ACCD) i també per l'Ajuntament de Barcelona com a institució, es tracta d'una anàlisi crític de la realitat que vincula la acció local i la dimensió global. La finalitat de la educació pel desenvolupament es promoure una consciència crítica per a les causes que generen desigualtats, injustícia i conflictes socials⁷. Drets Humans Descosits es tracta clarament d'un projecte que contribueix al canvi d'actituds i pràctiques per contribuir a promoure una ciutadania responsable i compromesa amb la transformació social. No es tracta només d'un projecte de denúncia, sinó que no és conformista i aporta canvis a partir de les seves quatre àrees d'acció.

Per últim, pel que fa a la pertinença, cal destacar que al procés d'avaluació s'ha pogut comprovar que el programa Drets Humans Descosits s'integra completament dins de l'estratègia SETEM Catalunya i és una de les campanyes de referència de l'entitat. Tants els membres de la junta i els socis amb els que s'ha parlat tenen total coneixement del programa i el reconeixen com un dels principals pilars i apostes de l'entitat que es

⁷ APS: pau, drets humans i solidaritat. Noves propostes d'educació per a la justícia global. Rubio y Lucchetti, 2016.

correspon totalment amb els seus principis i trajectòria. D'alguna manera, es podria concloure a partir de les entrevistes realitzades que el projecte Drets Humans Descosits, per la seva temàtica i per la seva contribució a la campanya Roba Neta, és uns del projectes més forts i que a més dona identitat i investidura a l'entitat executora. Setem Catalunya va dissenyar i impulsar el projecte Drets Humans Descosits, però el projecte també va impulsar l'entitat, especialment quan aquesta va passar per un greu conflicte intern. I la força del projecte, sense dubte està en la convicció per la rellevància de la problemàtica. En paraules d'una persona entrevistada: "Setem ha impulsat i ha donat forma a aquest projecte, i ara [es refereix al conflicte intern] aquest projecte ha donat força i impuls a l'entitat".

Cartel (roll up) de la campanya Roba Neta (sostinguda a partir del programa Drets Descosits), a la seu de l'entitat, entre la porta principal i els cartells de la campanya sobre la banca, no deixa dubtes de l'aposta de l'entitat per la rellevància i implicació amb aquest projecte, i una forta línia d'acció.

Participació

Pel que s'ha pogut comprovar a partir de les fonts de verificació i de les entrevistes realitzades, les activitats que s'han dut a terme a partir del projecte Drets Humans Descosits, han estat accessibles i han promogut la participació activa de les persones titulars de drets i obligacions, institucions involucrades i empreses implicades definides pel projecte. Totes les activitats han sigut avaluades, publicades i referenciades, i els avaluadors han tingut accés a les enquestes i avaluacions fetes tant d'accions, com de formacions i de sensibilització.

El conflicte intern suscitat a l'entitat ha influenciat de forma negativa sobretot en aquest aspecte de la participació i en concret en la marxa d'activistes. Moltes persones que van participar de forma activa a Setem durant anys i que participaven fins i tot a les accions de carrer contra les empreses multinacionals van marxar de l'entitat. Al disseny del projecte es contemplaven 15 persones com a activistes però amb la finalització del projecte no va quedar ningú, per la qual cosa tampoc no es va poder entrevistar cap activista. Això es va sumar a l'any 2020 la pandèmia i el confinament pel qual no es van produir accions de carrer. Però no obstant tots els problemes i la minva dels grups d'accions de carrer, la participació ha sigut adequada i suficient per sostenir les accions i activitats. D'una banda, s'ha fet feina en xarxes socials i de forma telemàtica de manera de no perdre capacitat d'acció i participació, i per altra banda s'ha incrementat el treball en xarxa amb altres entitats, taules i grups d'acció.

Segons el que hem pogut analitzar a partir de les entrevistes realitzades i de les memòries del projecte, aquesta minva de participació i la marxa d'activistes s'ha pogut compensar amb l'increment del treball en xarxa i la incorporació de nous "stakeholders" (agents claus) no previstos al disseny, un altre punt fort i molt positiu que presenta aquest projecte.

La qualitat de la participació, la ampliació del treball en xarxa a Catalunya, la participació a la taula de Compra Pública, a la FESC (Fira d'Economia Solidària de Catalunya), son indicadors d'una capacitat reactiva que va permetre fer front a les dificultats que travessava l'entitat, i redirigir el desplegament del projecte.

Nous agents implicats i treball en xarxa:

- ✓ Entitats de defensa del drets humans. CRL i CCC
- ✓ Grup de compra pública amb el consorci: novact, Suds, DESC i Cooperació
- ✓ Participació al Grup d'Empresa i Drets Humans de la Fede.cat
- ✓ Participació a la FESC (Fira d'Economia Solidaria de Catalunya)
- ✓ Centres de formació de Moda: Qstura (Girona) IED (Barcelona)
- ✓ Universitats: UB (Barcelona) i URV (Tarragona)
- ✓ Participació a la Taula Catalana per la Pau i els Drets Humans a Colòmbia
- ✓ INS Verdaguer i IES Institut Salvador Seguí (Lleida)
- ✓ Centres cívics i biblioteques (Tarragona i Lleida)
- ✓ Museu d'Història de Catalunya
- ✓ Activistes treballadores del tèxtil internacionals de moviments socials i sindicals.
- ✓ Associació Solidança
- ✓ Consorci de Som comerç Just i Banca ètica
- ✓ Opcions impulsem un consum conscient
- ✓ Agència de joventut
- ✓ MACBA (Museu d'Art contemporani de Barcelona)

Un cop superat el conflicte intern, el grau de coordinació entre els actors implicats al projecte, la nova coordinació i als agents externs va ser pro-actiu, correcte i dinàmic. Això es pot comprovar als resultats del projecte, la eficàcia i també per la informació amb la qual contaven les persones entrevistades. Va haver coordinació i complementarietat dels rols.

En aquest sentit de participació i coordinació interna i externa, el projecte va contribuir a establir un diàleg permanent i a reforçar les capacitats dels agents implicats tant a Catalunya com pel que fa als socis d'altres països.

Pel que fa als socis escollits i el treball conjunt, el projecte Drets Humans Descosits va plantejar al disseny treballar amb la **Associació de dones Attawasoul** localitzada a la ciutat de Tànger, Marroc. Es tracta d'una entitat que porta més d'una dècada treballant conjuntament amb la entitat Setem Catalunya i que té implicació directa a la campanya Roba Neta. A Tànger també col·labora amb la campanya Roba Neta la Unió marroquí

de treballadores, una organització sindical que denuncia la situació de les dones treballadores del tèxtil i que té vinculació directa amb la associació Attawasoul.

Amb les dues organitzacions es va fer a partir del projecte Drets Humans Descosits una recerca per conèixer la situació de les dones treballadores del tèxtil. La persona representant que es va entrevistar va manifestar que estava molt conforme amb la recerca realitzada i amb el desenvolupament que va tenir la tot el treball i l'informe realitzat malgrat alguns inconvenients i retràs a la feina. Des d'Attawasoul també es van referir a que l'informe reflecteix de forma fidedigna la situació de patiment de les persones treballadores del tèxtil.

Creiem que com a soci, la elecció de Attawasoul ha estat apropiada i que va complir el rol que s'esperava, malgrat alguns canvis a la entitat i demores en la execució del treball de camp. Tenint en compta la situació que es viu al Marroc i les enormes dificultats que presenta fer un estudi en llocs moltes vegades clandestins on no es respecten els drets humans, i tenint en compta la pandèmia, considerem, pel que van explicar els informants claus entrevistats, que haver portar a terme la recerca significa un èxit rotund.

No obstant, la relació amb la associació Attawasoul presenta el problema de que no es pot mesurar del tot l'enfocament de gènere i drets humans, ja que el vincle més directe i dinàmic és un home, i no s'ha pogut entrevistar a les dones d'Attawasoul. Si bé les necessitats de les dones son tingudes en compte i que són part de l'objectiu del projecte, s'estima que l'apoderament, presa de decisions i equitat no es compleix en aquest cas.

Per últim, cal mencionar que al disseny, execució i seguiment del programa, en relació a la participació, es troba a faltar els vincles i la relació amb els sindicats, sent un important actor implicat en la lluita de les treballadores del sector tèxtil. De fet, el sindicat Comissions Obreres, per posar un exemple, va estar molt implicat en el cas de la multinacional Mango en la seva declaració de transparència⁸ i en el compliment del marc internacional. Trobem que s'hauria de visibilitzar més el treball conjunt amb el sector sindical i buscar més complicitats a l'hora de fer sensibilització i incidència als territoris.

⁸ Requerimientos del Transparency Pledge Standard, Mango ho ha fet públic a l'octubre de 2020. <https://www.elperiodico.com/es/economia/20201007/mango-difunde-la-ubicacion-de-sus-fabricas-como-ejemplo-de-transparencia-8146332>

Eficàcia

A grans trets, els mecanismes d'execució i implementació escollits per aquest projecte han resultat eficaços per l'assoliment dels resultats, ja que aquests s'han aconseguit, malgrat les dificultats que ha travessat l'entitat. No obstant, en termes estrictes de l'avaluació resulta difícil la mesura de la eficàcia perquè l'enunciat general és molt ampli, tal i com es va mencionar a l'anàlisi del disseny.

Les activitats s'han implementat següent la lògica inicial i plantejada al disseny, malgrat els canvis a la coordinació. La nova coordinació ha pogut redirigir el projecte i garantir la eficàcia amb la ajuda del personal de comunicació i del nous membres directius i de la junta que ja portaven el bagatge i la forma d'operar de la entitat. El cronograma previst no s'ha pogut seguir amb les expectatives inicials degut els canvis a la entitat, com ja s'ha explicat, però el projecte s'ha pogut adaptar a aquest nou context. La monitorització s'ha fet de manera adequada i s'han presentat les memòries corresponents, amb la participació dels actors claus com la associació Attawasoul i altres agents claus.

Malgrat hem mencionat que no es pot mesurar del tot la eficàcia del programa més enllà dels resultats concrets de cada activitat, sí es pot fer referència a aportacions i efectes positius del programa que no estaven del tot previstos però que sí estan entre els seus objectius pel que fa els drets laborals de les treballadores del tèxtil i la igualtat de gènere. Un cas concret d'aquests efectes és el cas de la vulneració de drets a una fàbrica de **Mango** a Myanmar, que es va resoldre de forma positiva des del grup de sistemes urgents a la campanya internacional.

Mango és una empresa catalana que té la seu principal a Sant Cugat però que té el 95% de les fàbriques a Àsia i Àfrica. La majoria són a Xina però també té fàbriques en més països, entre ells, Myanmar. Durant l'any 2020 van acomiadar centes de persones aprofitant la situació de pandèmia⁹. Algunes d'aquestes persones participaven al sindicat, així que es van posar en contacte amb els grups de defensa dels drets i sindicats a Catalunya i a la resta d'Espanya. Des del grup de la campanya Internacional

“En Catalunya hay ruido, hay interés. Están las multinacionales. Es verdad que hay un tejido asociativo que es proclive a poder apoyar estas demandas y a apoyar alternativas. Y en campañas de este tipo hay que tocar todos los puntos posibles”.

EK, coordinadora campanya Roba Neta

⁹ https://www.economiadigital.es/galicia/empresas/covid-19-despidos-masivos-en-la-red-de-proveedores-de-zara-y-mango_20066901_102.html

Roba Neta es va donar a conèixer el cas i es va treballar conjuntament amb CCOO per a que es compleixi el marc internacional que suposa que la llibertat sindical s'ha de defensar en tota la cadena. Es va treballar i es va fer pressió, i finalment es va readmetre a les persones acomiadades. En aquest sentit i amb aquest cas com a exemple, la coordinadora de la campanya **Ropa Limpia** remarca la importància que té el treball territorial a Catalunya per la repercussió de la denúncia a Catalunya ja que se sap que Mango és catalana. Tant la difusió que s'ha fet per les xarxes socials (no es podia fer accions de carrer per les mesures de la pandèmia), com les accions de carrer fetes amb anterioritat per la temàtica en general, les entrevistes i repercussions a nivell mediàtic i la força de la massa crítica en general, van contribuir al resultat positiu de la negociació. És a dir, l'acompanyament de la societat que es genera quan apareixen aquests tipus de casos és degut no només a l'impacte de les accions a les xarxes del moment sinó també al treball constant i sostingut de sensibilització, incidència i formació. Aquest cas de Mango i les fàbriques a Myanmar va ser un resultat indirecte i no esperat, però que mostra la eficàcia del projecte Drets Humans Descosits pel que fa a la implicació de la societat catalana en el drets humans de les dones treballadores del tèxtil.

Un punt fonamental a mencionat dins del criteri d'eficàcia, és el treball que s'ha fet al grup de compra pública i contractacions, una línia d'acció de l'àrea d'incidència que ha crescut durant la execució del projecte més enllà dels objectius previstos. El grup de compra pública és un consorci d'entitats titulars d'obligacions format per Novact, Suds, observatori DESC i Cooperació. Durant l'execució d'aquest projecte, el grup va tenir 10 trobades durant les quals s'ha avançat en la identificació de dificultats tècniques a l'hora d'elaborar licitacions i contractes públics ètics i en respecte dels drets humans i laborals a les cadenes de subministrament del tèxtil i altres sectors. Des del grup s'ha treballat conjuntament amb les administracions públiques per incentivar la compra pública responsable al sector del tèxtil. Tot i que, tal i com va comentar la informant clau entrevistada de l'Ajuntament de Barcelona, van haver més avanços pel que fa al sector de l'electrònica, s'ha posat sobre la taula la importància de la compra pública al sector tèxtil i ha quedat com una de les prioritats a desenvolupar l'any 2021, com es comentarà a l'apartat de sostenibilitat.

Eficiència

Segons les valoracions realitzades i recollides, les partides pressupostàries establerts inicialment en el disseny han sigut adequades i el ritme de despesa també ha estat adequat segons el previst. Els resultats del programa s'han assolit d'una manera efectiva pel que fa a la relació cost/benefici i els recursos humans han estat adequats en relació a la planificació del projecte.

A fi de mesurar i avaluar en profunditat la eficiència del projecte, la coordinació ha encarregat una auditoria que es desenvolupa i presenta en paral·lel a aquest informe.

Impacte

Avaluar l'impacte vol dir identificar fins a quin punt s'aconsegueix modificar la problemàtica sobre la qual es pretén incidir, en aquest cas la situació de les treballadores del tèxtil i la igualtat de drets, partir de la teoria del canvi¹⁰. Però com ja s'ha explicat, avaluar l'impacte o l'efectivitat del programa Drets Humans Descosits presenta la dificultat de poder mesurar els canvis i l'efecte del programa per la amplitud de l'enunciat i els diferents factors que influeixen en la igualtat de gènere al sector del tèxtil i a les cadenes de subministrament.

El disseny, tal i com es va plantejar, no permet valorar l'impacte del projecte perquè no es compten amb indicadors específics per mesurar si ha hagut canvis. Les dades precises del projecte amb les quals es compten són els informes realitzats sobre les condicions de les treballadores del tèxtil a Tànger, però al comparar els estudis realitzats el 2012 i el 2020 trobem que les condicions pel que fa a drets laborals i igualtat de gènere de les treballadores han empitjorat i no han canviat per a bé. Com s'analitza al mateix informe de recerca promoguts pel projecte Drets Humans Descosits i a les entrevistes realitzades, això és degut a diversos factors i a la manca de drets civils i lliure sindicalització al Marroc, entre molts altres factors a escala global¹¹.

No obstant, es compta amb fonts de verificació per mesurar l'impacte de les activitats previstes i es poden mesurar alguns efectes del projecte no previstos en relació a la sensibilització i incidència, com per exemple resultats al grup de Compra Pública de l'ajuntament de Barcelona en relació al calçat, resultats del grup d'accions urgents a nivell internacional i resultats de l'impacte de les activitats a nivell territorial. En el cas de l'impacte Internacional sí es poden trobar canvis i petites transformacions.

Impacte Internacional

Com ja s'ha mencionat a la descripció del programa i en relació a la eficàcia, la campanya Roba Neta té impacte internacional i es nodreix a partir dels projectes de territoris com Drets Humans Descosits que es va executar a Catalunya. La incidència que es fa a les grans ciutats on operen les empreses multinacionals, i especialment a Barcelona, juga un paper rellevant a l'hora de mesurar efectes, canvis i impacte dels programes.

¹⁰ Guia Ivalua d'avaluació d'impacte.

¹¹ Entrevista amb l'informant clau membre de la Unitat Sindical a Tànger.

El funcionament en coordinació entre la campanya internacional i els projectes de territoris faciliten l'anàlisi per poder mesurar l'impacte i la efectivitat. Des de la xarxa internacional s'implementen activitats dins d'un marc estratègic i s'estableixen prioritats, malgrat en la pràctica funciona d'una forma poc centralitzada, tant a nivell europeu com internacional. És a dir, cada projecte territorial com el programa **Drets Humans Descosits** té la seva autonomia, objectius i organització, però resulta un dispositiu eficaç i imprescindible per a aquesta campanya que s'organitza "de baix a dalt". La coordinació i prioritats de les línies d'acció de la xarxa internacional venen determinades des de les organitzacions de base que estan on les empreses del tèxtil tenen la producció. A la campanya internacional, a poc a poc es va fer una transició d'òrgans de coordinació regionals (que ja eren poc euro centrals), cap al SE asiàtic, per exemple. Actualment, la campanya es nodreix especialment a partir de casos que venen d'Àsia, on es concentra el 80% de la producció tèxtil europea. És a dir, les línies d'actuació es posen en comú a partir de les demandes i denúncies de les zones de producció, però dins d'una estratègia global. Un pes important d'aquestes demandes és la interlocució amb empreses. Aquesta interlocució no es podria donar i molt menys no podria ser efectiva, si no existiren els projectes territorials de sensibilització i incidència, com per exemple Drets Humans Descosits. A l'apartat d'eficàcia s'ha fet al·lusió al **cas de Mango** i a la reincorporació de treballadores sindicalitzades, però també n'hi ha més casos on el projecte de Catalunya va influir a escala internacional.

“somos muchas moscas cojoneras en muchos sitios, y la incidencia en Barcelona es la que más nos da fuerza”

EK, Coordinadora estatal campanya Roba Neta

Un d'ells és el cas de la **empresa japonesa Uniqlo**, uns dels gegants de la moda junt a Inditex i H&M, que va desembarcar a Espanya instal·lant la primera tenda a Barcelona en 2017¹², i després va inaugurar tendes a Madrid. Això es va poder visibilitzar en un primer moment gràcies al teixit i massa crítica construït al territori, i en concret a Barcelona la mobilització d'activistes va ser clau. El 2019 –durant el període d'execució de Drets Humans Descosits– va sortir la denúncia de l'acomiadament de més de dos mil treballadores del tèxtil a Indonèsia per part d'Uniqlo. Degut a la denúncia que va sorgir des de les bases a Indonèsia, la coordinació de la campanya s'ha posat en acció per fer soroll i alhora pressionar i negociar amb la empresa per impedir l'acomiadament¹³. Aquesta pressió i negociació és impossible de realitzar sense teixit i

¹² La Vanguardia: Así es Uniqlo, la competencia de Zara que llegará en otoño a Barcelona <https://www.lavanguardia.com/de-moda/moda/20170217/4270833518/historia-firma-uniqlo-llega-a-barcelona.html>

¹³ Nota de premsa Revista El Salto, on es menciona la campanya Roba Neta: La japonesa Uniqlo desembarca en España entre acusaciones de explotación laboral. https://www.elsaltodiario.com/explotacion-laboral/japonesa-uniqlo-ropa-tienda-madrid-barcelona-desembarca-espana-acusaciones-explotacion-laboral-indonesia?fbclid=IwAR2EXK_NX1QU2JrLP3JRafnLpe5JQqcPzKHaoADKx3oPDQOapXH5gMpUR9o

massa crítica. Les empreses ja saben que a les ciutats n'hi ha un equip d'activistes que les poden "escrachar¹⁴" amb accions de carrer i difusió als mitjans de comunicació. És a dir que l'impacte de la incidència és permanent i alhora acumulatiu, però que es pot mesurar en casos concrets de vulneració de drets i accions. Tal i com ho expressa la coordinadora de Ropa Limpia, el missatge implícit de la campanya internacional és: "Allí on s'instal·lin ens van a trobar", i això es la feina més efectiva que va permetre projectes com el de Drets Humans Descosits. Barcelona és una metròpoli global escollida per grans multinacionals i el teixit d'activistes i la generació de massa crítica és un punt cabdal. La feina feta a projectes com a Drets humans Descosits i l'impacte acaba arribant a, per exemple, Indonesia, i el que és més important, arriba als despatxos de les empreses multinacionals. A l'anàlisi realitzat a la entrevista, la coordinadora de la campanya Ropa Limpia a nivell estatal, que en tot moment ha posat en valor el treball d'incidència i sensibilització fet a Catalunya, resumeix el funcionament en xarxa, l'impacte i els efectes amb les següents paraules: *"somos muchas moscas cojoneras en muchos sitios, y la incidencia en Barcelona es la que más nos da fuerza"*. Sense dubte, sense aquests programes territorials com Drets Humans Descosits aquesta campanya internacional no podria ser del tot eficaç ni tindria la incidència, efectes i repercussió que té, i això es pot demostrar amb indicadors qualitius. El fet de que al moment de negociar les empreses ja sàpiguen que existeix un grup d'activistes i una societat on existeix una massa crítica disposada a denunciar o fer accions, és un indicador d'impacte.

A més, a més, en el cas d'Uniqlo, des d'accions concretes del projecte Drets Humans Descosits cal destacar la incidència realitzada amb el MACBA (Museu d'Art Contemporani de Barcelona). Uniqlo patrocina al MACBA per obrir les portes gratuïtament al públic entre les 16 i 18 hores, com a estratègia publicitària per consolidar el mercat europeu. Des de la coordinació del projecte, s'ha promogut la recerca al voltant de la estratègia d'Uniqlo i s'ha pres contacte amb la direcció del MACBA per desestimar el patrocini d'aquesta empresa multinacional que vulnera drets laborals de les treballadores del tèxtil.

Imatges de la web de la campanya Roba Neta on s'explica el cas d'Uniqlo

La marca UNIQLO es nega a pagar indemnitzacions a més de 4.000 treballadores

Després del tancament de la fàbrica Jaba Garmino, proveïdora de la marca japonesa, més de 4.000 treballadores s'han quedat sense feina ni indemnitzacions.

L'HOMME MÉS RIC DEL JAPÓ, 4.000 PERSONES EN SITUACIÓ DE RISC

A principis de 2015, gairebé 4.000 persones - el 80% dones - van perdre el seu lloc de treball quan PT Jaba Garmino, una de les fàbriques proveïdores d'UNIQLO a Indonèsia, va tancar.

Més informació

Activistes exigeixen a UNIQLO que pagui a les seves treballadores allò que els deu.

Arxiveu en línia aquest article d'Uniqlo sobre els seus proveïdors a Indonèsia.

Inici

<

Les vulneracions

>

¹⁴ Terme en llengua castellana importat de Sud-Amèrica arran de les denúncies als genocides de les dictadures militars.

Pel que fa a l'anàlisi d'impacte en el sentit conceptual i tradicional del terme, que no es refereix tant als efectes immediats i resultats d'un programa, sinó al canvis i transformacions (petites o grans) a la vida de les persones arran d'una intervenció específica¹⁵, el projecte Drets Humans Descosits, dins de la campanya Roba Neta, ha contribuït a un canvi important que s'ha produït el 2020: la empresa multinacional Mango va anunciar la seva declaració de transparència i va publicar la llista de les fàbriques a la cadena de subministrament de la empresa Mango. Això va ser un èxit construït en anys pel moviment sindical i efectes de la campanya, on el projecte Drets Humans Descosits també va aportar al seu granet de sorra sostenint l'activisme i la massa crítica a Catalunya, i fent la difusió pertinent. Es tracta d'un veritable canvi producte d'aquestes campanyes, accions, sensibilització, incidència, recerques, formacions i del treball en xarxa que s'analitza a la participació, que afecta directament la vida de les treballadores. Què ha canviat? Mango ara és transparent i així ho anuncia a la seva pàgina web.

Imatges de la web de Mango on anuncia la declaració de transparència

7 DE OCTUBRE DE 2020

MANGO AVANZA EN SU COMPROMISO CON LA TRANSPARENCIA Y PUBLICA LA LISTA DE LAS FÁBRICAS DE SU CADENA DE SUMINISTRO

NOTAS DE PRENSA CAMPAÑAS PRODUCTOS CORPORATIVO LOOKBOOK

1

Seleccionar todo

La compañía se convierte en la primera gran empresa del sector de la moda en España en publicarla

La publicación se enmarca dentro del Acuerdo Bilateral entre Mango y CC.OO. de Industria firmado en 2018

Mango, en su compromiso con la transparencia y la sostenibilidad, ha hecho pública la lista de las fábricas de producción de primer nivel (Tier 1) de su cadena de suministro global, convirtiéndose en la primera gran empresa del sector de la moda en España en hacerlo. El listado, disponible desde hoy, se puede consultar en la página web corporativa de la compañía: https://shop.mango.com/iframe.faces?state=he_001_ES&ts=1602071314278.

La lista incluye información de las fábricas en las que Mango ha producido durante 2020 siguiendo los requerimientos del Transparency Pledge Standard, una iniciativa lanzada por una coalición de nueve organizaciones laborales y de derechos humanos que aboga por la transparencia en las cadenas de suministro de la industria de la confección y el calzado.

La publicación del listado se produce en el marco del Acuerdo Bilateral entre Mango y CC.OO. de Industria firmado en 2018. Este importante avance en la transparencia de la cadena de valor de Mango supone, tanto para la firma como para CC.OO. de Industria, una poderosa herramienta para el fortalecimiento de los derechos de las personas que trabajan en la fabricación de sus productos, así como para promover la responsabilidad en las cadenas de suministro globales dentro del sector de la moda.

Mango y CC.OO. de Industria continuarán trabajando en alianza para fortalecer la debida diligencia en materia de derechos humanos en su cadena de suministro y contribuir al desarrollo de una industria textil más sostenible.

¹⁵ Roche, C. (2014).

L'Impacte territorial i comunitari

Però a més dels canvis produïts a nivell internacional i al funcionament de les empreses que afecten directament a la vida de les treballadores del tèxtil, també existeix un canvi a nivell de societat que, malgrat és molt difícil de mesurar si no es fa una avaluació experimental¹⁶, es pot mesurar a partir d'indicadors qualitius a nivell territorial o comunitari.

Un exemple d'això és el treball de sensibilització que es va fer a la Província de Lleida a partir del projecte **Drets Humans Descosits**, i que ha pogut continuar malgrat el conflicte intern i malgrat la pandèmia. Entre 2018 i 2020 a la ciutat de Lleida i a diferents localitats de la Província de Lleida s'han realitzat tallers i xerrades a l'alumnat de primària i d'ESO, xerrades a la població en general a centres cívics, i també una exposició a partir de la qual s'han fet xerrades. Si avaluem l'impacte d'aquestes activitats amb indicadors quantitius, potser es conclou que l'impacte no és tant ja que no s'ha arribat a tanta gent com podria ser, per exemple, a Barcelona (que quantificant persones abans de la COVID_19 es podia reunir a 50 u 80 persones en una sola xerrada). Però, si s'avalua l'impacte amb indicadors qualitius, l'impacte és molt major en poblacions petites que en ciutats grans. Això és degut no només per la relació entre públic assistent i quantitat total de població, sinó fonamentalment per la repercussió i rèplica que té en un lloc més petit. En paraules de la encarregada de sensibilització a Lleida, "en un poble petit tothom es coneix i comenta, i quan hi ha algun esdeveniment tothom està assabentat i sap del que s'ha parlat, el missatge circula més i té més repercussió¹⁷". La encarregada d'executar la sensibilització a Lleida, sòcia de Setem Catalunya i coneixedora de la temàtica des de fa més de deu anys, va comentar a la entrevista diversos casos que es coneixen com a "impacte comunitari" i que es mesuren amb indicadors qualitius i també quantitius. Per exemple, en pobles petits després d'una xerrada o esdeveniment, la gent va prendre alguna cosa a la plaça del poble i tothom comenta sobre la xerrada. Com la gent es coneix més, es troba i comenten amb veïns i familiars que no van anar a la xerrada. En canvi, a una ciutat gran la repercussió "es queda ahí", la gent va a "una xerrada més". Amb el moviment social i teixit associatiu que n'hi ha a Barcelona acaba resultant una activitat de autoconsum (generalment acudeix gent que ja està sensibilitzada) i no de transformació social com sí pot succeir a un poble o a una ciutat petita on "la gent porta fins a la iaia". Observant aquests espais de trobada després dels esdeveniments es pot recollir i mesurar l'impacte comunitari, una tècnica que també pot servir per avaluar activitats i impacte¹⁸.

Aquest impacte comunitari ara és difícil de mesurar degut a les mesures socio sanitàries per la COVID-19 però és interessant tenir-ho en compte per mesurar l'impacte i també per donar més força al treball de sensibilització i incidència, i poder reflectir-ho a les memòries dels projectes i de la entitat, o a posteriors avaluacions.

¹⁶ Veure recomanacions més endavant.

¹⁷ Entrevista al treball de camp a la responsable i tallerista de les activitats a la Província de Lleida.

¹⁸ Tècnica de treball de recerca i avaluacions conegudes com *Rapid Ethnography* (Etnografies ràpides), (Vindrola-Padros, 2020), cada cop més utilitzades en recerca qualitatiu i també en avaluacions.

Una altra idea en relació a l'impacte territorial que es recollirà a les recomanacions és la vinculació de la temàtica amb la importància que va tenir a Catalunya. Durant el Segle XIX i la primer meitat del Segle XX, la indústria del tèxtil va ser un dels principals llocs de treball de dones de classe treballadora catalanes. En alguns territoris inclòs es poden visitar antigues fàbriques tèxtils, les anomenades "colònies", i museus, com per exemple, a la zona del Ter, a la comarca d'Osona¹⁹, llocs a més promoguts per la Generalitat de Catalunya.

Impacte comunicacional

El projecte Drets Humans Descosits, malgrat els canvis de coordinació, ha tingut un impacte mesurat als mitjans de comunicació, a les xarxes socials (veure annex 1) i a les pàgines web tant de la campanya Roba Neta com de Setem, a partir de la difusió de les diferents accions, de la sensibilització i de les campanyes.

Però més enllà de l'impacte comunicacional de les activitats i campanyes puntuals, el més important a destacar en primer lloc és que **Setem Catalunya** a partir de la **campanya Roba Neta** (a la qual dona suport des del projecte Drets Humans Descosits), s'ha esdevingut en referent i autoritat sobre la temàtica en general de la vulneració de drets a la indústria de la moda i el calçat pels anys de denúncia i accions sobre la situació²⁰. Un exemple d'això va ser la repercussió mediàtica al voltant de la recent tragèdia a Tànger el passat febrer, on la coordinadora del projecte Drets Humans Descosits i de la campanya Roba Neta a Catalunya, Denisse Dahuabe, va fer declaracions als grans mitjans com a referència de la problemàtica²¹. Com ja s'ha mencionat el projecte **Drets Humans Descosits** destaca per la seva rellevància i pertinència, i l'impacte mediàtic d'un fet com aquest també ho prova, i alhora es va aprofitar per fer més difusió de la recerca sobre les condicions laborals de les dones del tèxtil realitzada a la ciutat de Tànger que, pel contrari, no havia tingut tanta repercussió, malgrat la difusió i la pàgina web. Per difondre aquesta recerca la associació Attawasoul va realitzar un vídeo que va ser publicat el novembre de 2020 però que no va tenir massa impacte (Només 398 Visualitzacions i 9 M'agrada al YouTube)²². Cal afegir que davant la tragèdia a Tànger del passat febrer, tots els mitjans de comunicació on han aparegut notes de premsa amb referència a Setem Catalunya i a la campanya Roba Neta ha sigut perquè han trucat els mitjans a l'entitat, ja sigui per coneixement pròpia o per referència d'alguna altra persona o entitat. La coordinadora del programa va estar dos dies responent a la premsa, tant grans mitjans com mitjans locals o digitals, i això és un indicador d'impacte comunicacional però fins i tot de la pertinència, rellevància, eficàcia, sostenibilitat, i del paper de Setem a Catalunya com a referent d'aquesta problemàtica.

¹⁹ <http://patrimoni.gencat.cat/es/articulo/un-viaje-al-pasado-textil-del-ter>

²⁰ Veure per exemple la nota de premsa de Denisse Dahuabe a la Revista Crític, generador de pensament crític a Catalunya. <https://www.elcritic.cat/opinio/denisse-dahuabe>

²¹ Veure la nota de premsa: "El sótano trampa del textil marroquí", El País.

<https://elpais.com/internacional/2021-02-09/el-sotano-trampa-del-textil-marroqui.html>

²² Veure annex 1.

Altra de les activitats i resultats no previstos que ha tingut ressò mediàtic pel seu propi pes i rellevància i no només pel treball de l'equip de comunicació de Setem, va ser la trobada i conferències que s'han realitzat el 2019 amb les activistes Dian Septi i Chamila Paramananda, portaveus d'organitzacions de treballadores tèxtils d'Indonèsia i Sri Lanka, respectivament, i que també formen part de la xarxa internacional *Clean Clothes Campaign*.

Trobada de Denisse Dahuabe i les activistes Dian Septi i Chamila Paramananda. Fotografia extreta del mitjà digital *Portal Vida Sana*²³.

Pel que fa a l'impacte comunicacional general de la campanya **Roba Neta** (a la qui dona suport des de Drets Humans Descosits), s'observa que té un bon posicionament SEO al buscador Google, malgrat les comptes de xarxes socials no tenen molts seguidors (1500 en el cas de la Campanya Roba Neta focalitzada en Catalunya). En canvi, el cas de la campanya a nivell de l'estat espanyol, **Ropa Limpia**, té més seguidors –la qual cosa és lògica ja que es nodreix de 8 organitzacions– però té menys posicionament SEO a Google.

A la recerca de Google, amb les paraules claus del programa i el nom de la coordinadora, els motors de cerca posicionen en primer lloc a notícies de la campanya Roba Neta i d'accions del programa Drets Humans Descosits (malgrat no s'especifica), tant en castellà com en català. En català, les paraules claus "roba neta" podrien dirigir-se a notícies o anuncis de safareigs de robes o altres, però no succeeix això. Totes les entrades de les dues primeres pàgines es refereixen a notícies i articles sobre la campanya. En canvi, en castellà, les paraules clau "ropa limpia" mostren 12 imatges pre-visualitzables, de les quals quatre d'elles corresponen a la campanya *Ropa limpia*. Per això, podem concloure que la presència de la campanya i accions del projecte als motors de recerca com el Google està ben posicionada i es dedueix que pot tenir a

²³ <https://vidasana.org/noticias/textilcampaa-roba-neta-de-setem-catalunya-las-auditorias-protogen-a-las-marcas-no-a-las-trabajadoras-del-textil->

veure amb el pes de la campanya i accions a Catalunya. Alhora, el bon posicionament CEO contribueix a consolidar el paper d'autoritat i referència en la problemàtica de les dones treballadores del tèxtil que té Setem Catalunya a partir de la campanya Roba Neta, com s'ha comentat en relació al cas de la tragèdia a Tànger el passat febrer.

Pel que fa a les xarxes socials, es va verificar que la campanya Roba Neta a Facebook té més abast i assoliment, per la quantitat de seguidors (més de 5.300), però també i fins i tot per la possibilitat de compartir notícies públiques en altres perfils i pàgines. No obstant això, l'abast és encara força limitat si s'analitzen les estadístiques de les pàgines i publicacions en xarxes socials. Quan parlem d'impacte comunicacional, en principi es pot considerar la quantitat d'usuaris d'internet que segueixen una pàgina, les visualitzacions d'una notícia o també les interaccions que es generen (m'agrada, Retwits, etc.). No obstant, si bé aquests indicadors quantitius donen una referència de l'abast de, per exemple, una notícia o una acció del projecte, no són indicadors efectius de l'impacte d'una acció envers les pràctiques quotidianes, el compromís, la implicació o el consum crític que pot assumir una persona sobre la problemàtica que planteja el projecte. Per saber o comprovar això es necessita un altre tipus d'avaluació que permeti mesurar l'impacte directe en les actituds o canvis de pràctiques, per exemple mitjançant una avaluació experimental o qualitativa d'impacte amb una població diana convidada a grups focals o enquestes.

Pel que fa a la pàgina robaneta.org, els seus articles i notes tenen bon abast (mesurades en la quantitat de visites) i sovint són citades per mitjans de premsa interessats en la problemàtica, com va passar amb el recent "accident" a Tànger. El bon posicionament mencionat de les paraules claus "roba neta" en els motors de cerca és degut al funcionament d'aquesta pàgina web. No obstant això, es recomana revisar els dissenys per fer-los més atractius i els enllaços inserits en cada notícia, ja que no tots s'adrecen a pestanyes noves.

Sostenibilitat

La sostenibilitat és un altre dels punts forts del projecte Drets Humans Descosits ja que es tracta d'un projecte que per la seva temàtica contempla factors socials, relacions de gènere, econòmics, institucionals, polítics i fins i tot tecnològics i ecològics. Tots els factors condicionen la viabilitat futura del projecte i els seus resultats a mig i llarg termini.

El sector del tèxtil és un dels sectors laborals més feminitzats del món on es produeix més explotació i vulneracions de drets a la cadena de subministrament per la gran producció i competència que té la indústria de la moda i calçat a escala global. Un indicador evident de sostenibilitat del projecte son els propis informes i estudis de l'OIT. Un estudi del 2019 assenyalava que el 80% dels proveïdors del tèxtil han hagut de vendre per sota del cost de producció per assegurar-se l'adjudicació de les licitacions, la qual cosa ha afectat els límits legals salarials dels països productors²⁴. Gràcies a la pressió de les organitzacions socials, grups d'activistes i altres agents de canvi, ha hagut una intervenció per a que els preus imposats per les marques s'adaptin als salaris mínims legals dels països proveïdors i s'han aconseguit que el 25% de les marques augmentin els preus de compra. Això vol dir que aquest tipus de projecte de sensibilització, recerca i incidència que a més segueix clarament els lineaments de la cooperació i educació pel desenvolupament de Catalunya, contribueix a generar aquesta pressió i a aconseguir petits grans canvis, tal i com ho confirma la coordinadora estatal de la campanya Roba Neta. I alhora, com ho confirmen resultats i informes de l'OIT, també contribueix als petits canvis a la producció i a les cadenes de subministrament pel que fa a drets humans i laborals.

El projecte Drets Humans Descosits també ha contribuït a l'apoderament, formació i participació dels titulars de drets, com és el públic d'escoles i instituts, i del públic en general que va assistir a xerrades, biblioteques on s'han realitzat les activitats i altre tipus d'activitats de sensibilització. Es tracta d'un procés de formació i apoderament sostingut que contribueix a generar massa crítica a nivell de tota la societat (malgrat com hem dit és difícil mesurar a nivell global) i fomentar el canvi.

Al procés d'anàlisi d'aquesta avaluació s'han identificat també efectes i processos que tenen potencial per continuar contribuint a la defensa dels drets humans, a la igualtat de gènere, i a la lluita contra la vulneració dels drets laborals de les dones treballadores del tèxtil, així com a la generació de conscienciació, teixit social i perspectiva crítica davant la situació de les dones del tèxtil. Alguns d'aquests efectes i processos s'han mencionat a l'apartat d'eficàcia i impacte. Malgrat el handicap que va suposar per al projecte el conflicte intern, s'ha pogut igualment continuar teixint treball en xarxa i fomentant la participació i implicació de diferents actors locals i internacionals. La trobada amb les activistes Dian Septi i Chamila Paramananda a Barcelona és un exemple de l'apoderament de les dones treballadores del tèxtil, de la importància de donar-les veu i alta-veu, i del tipus de treball en xarxa a escala internacional que s'ha de continuar fomentant i sostenint.

²⁴ <https://www.ilo.org/global/research/global-reports/weso/2019/lang--es/index.htm>

La campanya Roba Neta ha avançat molt i s'ha consolidat com a referència i autoritat, però també té nous desafiaments que afrontar que es poden incorporar en futurs projectes. Un d'ells és la situació de les dones treballadores del tèxtil envers la pandèmia del COVID-19 que va esclatar durant l'execució del projecte, i que va empitjorar les condicions laborals i les relacions de gènere de les treballadores. Sobre aquesta situació, l'OIT com a autoritat internacional es va fer ressò. El novembre de 2020 l'OIT va publicar un informe i una nota on es denuncia l'impacte de la COVID-19 sobre les dones treballadores del sector de la confecció²⁵. L'informe es refereix a l'augment d'acomiadaments i assenyalava que les condicions de les treballadores es van agreujar degut a les pràctiques ja existents de discriminació i assetjament, la manca de representació sindical, els salaris baixos, i també per la redistribució de la cura i la càrrega que representa per a les dones les responsabilitats familiars. Cal destacar que la nota publicada per l'OIT té l'objectiu d'assenyalar especialment les condicions de les dones treballadores del tèxtil arran de la pandèmia amb una perspectiva de desigualtat de gènere, un enfocament que coincideix plenament amb l'enfocament de gènere i drets humans del projecte **Drets Humans Descosits**.

Malgrat ja ens hem referit en apartats anteriors, cal destacar especialment la "tragèdia" de Tànger com una prova inapel·lable de la sostenibilitat del projecte. Si bé ja s'ha fet menció a aquest fet per l'impacte mediàtic que va tenir, cal assenyalar la importància que té envers la sostenibilitat, viabilitat, rellevància i perspectives de futur del projecte. A Tànger operen nombrosos tallers clandestins de roba, i és el lloc triat on es va realitzar la recerca impulsada per aquest projecte (una decisió totalment coherent i encertada). Després de finalitzada la recerca i durant la escriptura d'aquest informe, el passat 9 de febrer van morir 28 persones (la majoria dones) que estaven treballant a un taller clandestí localitzat a un soterrani de la ciutat de Tànger al Marroc. Malgrat el fet es continua investigant, aparentment després d'una forta pluja es va produir un curt circuit i les treballadores van morir electrocutades. La notícia va tenir gran repercussió als mitjans de tota Espanya i a nivell internacional, i va posar en relleu (un cop més) les condicions de les treballadores del tèxtil a les cadenes de subministrament. Es destaca especialment el cas d'una família de Fes que ha perdut les seves quatre filles que treballaven a aquest taller. Tant la **associació Attawasoul** de llarga experiència i coneixement del tema, com **Setem Catalunya** i la **coordinadora del programa Drets Humans Descosits** van sortir als mitjans de comunicació per explicar la situació de les treballadores del tèxtil i parlar del que va succeir.

La "tragèdia" de Tànger no deixa dubtes de que aquest tipus de projecte ha de continuar enfortir-se, i nodrint la campanya Roba Neta que fa de denúncia però també d'autoritat i altaveu sobre aquest tema, per la seva trajectòria, experiència i teixit social generat a escala internacional. El que va succeir a Tànger el passat febrer certifica que **Setem Catalunya** va saber veure, plantejar, denunciar, donar visibilitat i posar a la agenda del desenvolupament— amb previsió i antelació— la situació de les dones treballadores del tèxtil. A més, a més, Setem Catalunya i tota la campanya Roba Neta, té vinculació directa amb associacions i activistes del món sindical i treball al terreny

²⁵ OIT: "Las mujeres, especialmente afectadas por el impacto de la COVID-19 en el sector de la confección" https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/newsroom/news/WCMS_761641/lang-es/index.htm

des de fa dècades. Dins de la seva visió, Setem Catalunya també ha sabut construir sinergies entre diferents agents socials i institucionals per aportar visibilitat i solucions. Anys enrere, Setem va fomentar la interacció i la construcció de teixit social a Tànger a partir també d'altres projectes com són els camps de solidaritat, de manera de donar a conèixer aquesta realitat. Part de les sòcies i activistes que ara coneixen a fons aquesta problemàtica i es mobilitzen, van participar fa més d'una dècada a camps de solidaritat a Tànger. La aproximació al terreny és una part fonamental de la construcció de la massa crítica, la sensibilització i la responsabilitat compartida per promoure el canvi social. Aquesta visió pionera, mobilització i construcció de teixit social i treball en xarxa és el que també li continua donant sostenibilitat al projecte. N'hi ha molta feina feta per dues dècades. La "tragèdia" de Tànger demostra que queda molt per fer, però els agents del canvi, el teixit social i la interacció estan en condicions continuar impulsant el canvi social.

Un altre aspecte summament rellevant a destacar dins de la sostenibilitat (i també en allusió a la participació), és la importància del paper de Setem i del projecte **Drets Humans Descosits** al grup de compra pública impulsat a Barcelona, un altre gran pilar del projecte. La persona entrevistada de l'Ajuntament de Barcelona del grup de Compra Pública va destacar especialment la importància del projecte Drets Humans Descosits amb les aportacions de continguts sobre la indústria del tèxtil, una temàtica que, en les seves , "cal treballar més". Des de l'Ajuntament de Barcelona van reconèixer que els últims anys en compra pública s'ha treballat més sobre el sector de la electrònica "per les necessitats", però que, pel que fa al sector de la roba i el calçat "fa falta més feina, recursos i dedicació per revisar i controlar els contractes, i aquesta campanya de Setem és crucial²⁶". Això és un indicador de sostenibilitat i rellevància del projecte però també d'algunes dificultats i dèficits que es presenten al voltant del paper de la administració pública com a titular de responsabilitats d'aquest projecte.

L'Ajuntament de Barcelona com a organisme públic va assumir la seva responsabilitat d'impulsar un canvi social a través de la contractació pública socialment responsable que incorpora els objectius de justícia social i drets laborals. En concret, el 2016 es va impulsar una declaració i un acord amb altres agents socials com a sindicats, per a remarcar la importància de que en la presa de decisions sobre els contractes públics es tinguin en compte els aspectes socials, laborals i ambientals, amb l'objectiu de contribuir a la transformació socioeconòmica i a la dinamització del teixit productiu²⁷. Per portar a terme aquest compromís i com a instrument de la contractació pública social, s'ha impulsat una **guia de mesures socials** per incentivar l'execució dels contractes amb un model de negoci de salaris dignes, contractació laboral estable i comportament ètic, en el que la igualtat de gènere i l'accés de les persones amb dificultats per incorporar-se al món laboral siguin una prioritat²⁸. Aquests tipus de

²⁶ Entrevista a responsable de l'Ajuntament de Barcelona.

²⁷ Nota de premsa: https://ajuntament.barcelona.cat/contractaciopublica/es/noticia/declaracion-a-favor-de-una-contratacion-publica-responsable-y-sostenible_486568

²⁸ Web de l'Ajuntament de Barcelona:
<https://ajuntament.barcelona.cat/contractaciopublica/es/contratacion-publica-social>

mesures són un indiscutible avançament pel que fa a la visió i missió de la justícia global, però encara és necessari que es converteixen en mesures estructurals, legals (és a dir d'obligatori compliment) i que siguin sostingudes a llarg termini. Aquest compromís sobre la compra pública responsable per part de l'Ajuntament de Barcelona és molt recent (des del 2016), i encara depèn de la administració, ideologia o color polític del govern del torn, o bé de les persones responsables, i no d'un marc legal. Per altra banda, es necessiten més recursos humans per fer la fiscalització i control de les compres responsables, fins i tot al sector del tèxtil i calçat, com va assenyalar la persona entrevistada. El motiu pel qual s'ha pres més atenció al sector de la electrònica és la afiliació de l'Ajuntament de Barcelona al **projecte Electrònics Watch**, un projecte que va néixer als Països Baixos a partir de la Unió de diverses ONG i que té per objectiu millorar les condicions laborals de les persones treballadores i fomentar el consum responsable. A la pàgina web de l'Ajuntament de Barcelona referent a la compra pública responsable es fa una clara i visual referència a aquest projecte però no a la campanya Roba Neta i al sector del tèxtil. En aquest sentit, cal continuar treballant per destacar també la importància del sector del tèxtil i el consum responsable en relació a les cadenes de subministrament, alhora que fer assumir i, fins i tot exercir, als organismes titulars de responsabilitats d'aquest projecte el seu compromís establert i implicació directe amb la problemàtica. Així mateix, una gran tasca pendent és continuar treballant al grup de compra pública per impulsar un marc legal que pugui fer d'aquesta perspectiva un compromís sostingut i efectiu per a tota la administració pública.

Per últim, en relació a la sostenibilitat del projecte a mig i llarg termini cal destacar una sèrie de factors que s'han recollit a les entrevistes i a l'anàlisi del material, que influeixen en la continuïtat del projecte. La transferència i externalització de les responsabilitats socials i de justícia global al tercer sector presenten la dificultat, en primer lloc, de la dependència de les subvencions per consolidar projectes i accions. Les entitats depenen dels objectius i prioritats dels plans directors dels organismes per al seu finançament, ja que en general compten amb escassos recursos propis. Molts projectes i línies d'acció rellevants, com és el cas de Drets Humans Descosits i la campanya Roba Neta, necessiten d'un suport més sòlid per poder continuar i assolir els objectius a llarg termini. Els últims anys, les prioritats de la justícia global i educació pel desenvolupament de la Generalitat de Catalunya i altres organismes s'han bolcat més cap a temàtiques sobre refugi i asil, pau, violència, temes ambientals o la vulneració de drets humans en col·lectius determinats com per exemple el col·lectiu LGTB, entre altres temes. Actualment, la vulneració de drets humans i laborals a la indústria de la moda i a les cadenes de subministrament de les empreses multinacionals no és una prioritat, malgrat és una problemàtica rellevant que implica a més de 60 milions de persones a tot el món (80% dones i 60% a l'Àsia), segons dades de l'OIT²⁹. La indústria de la moda, la pel i el calçat emplea a més treballadors i treballadores que el sector de la informàtica i es tracta d'un negoci que genera més

²⁹ Nota de premsa del portal cienciasinmiedo.es

<http://www.cienciasinmiedo.es/b172/?print=print#:~:text=Seg%C3%BAn%20la%20Organizaci%C3%B3n%20Internacional%20del,la%20l%C3%ADnea%20oficial%20de%20pobreza.>

d'un bilió de dòlars segon l'estudi *The Sustainable Fashion Blueprint* del 2018³⁰, i on alhora la vulneració de drets porta conseqüències irreparables que acaben la vida de les treballadores com va succeir a Rana Plaça i a Tànger.

Sense dubte, la continuïtat i sostenibilitat d'aquesta línia de treball dins dels lineaments de la educació pel desenvolupament, necessita d'un compromís i suport sòlid per part de la administració pública en concordança a la seva rellevància i impacte internacional. A dia d'avui la continuïtat d'aquesta línia de treball no està assegurada a Catalunya i depèn de les subvencions, objectius de les convocatòries i resolucions, la qual cosa comporta inestabilitat, incertesa i feblesa a la sostenibilitat del projecte, de la campanya i de tota la línia d'acció.

³⁰ Nota de premsa: Modaes.es <https://www.modaes.es/entorno/la-industria-de-la-moda-emplea-300-millones-de-trabajadores-en-el-mundo.html>

Perspectiva de gènere i drets humans

Si bé s'ha fet referència a la perspectiva de gènere del projecte al llarg d'aquest informe en gairebé cada apartat, és important fer una menció especial, ja que es tracta d'un projecte que té com el seu objectiu principal revertir la desigualtat de gènere, entre homes i dones, en relació a les treballadores del tèxtil i el calçat, seguint el Pla Director de cooperació al desenvolupament de l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament.

A la formulació i disseny del projecte la perspectiva de gènere està molt bé plantejada fent referència a la desigualtat de gènere a escala global, en línia als principis de la entitat, dels principis de la justícia global i el Pla Director de cooperació i educació pel desenvolupament de l'ACCD, que situa l'enfocament de gènere i drets humans (EBDH) en una posició de centralitat per llur caràcter transformador i emancipador, i per la reducció de vulnerabilitats.

Dins del projecte s'entén que a nivell global opera un sistema social, econòmic, i de valors que genera desigualtats i injustícies cap a la meitat de la població, les dones. Aquest sistema patriarcal, que té diferents formes d'expressió arreu del món, actua de forma perfectament sincrònica i còmplice amb el capitalisme. Es tracta d'una sistema d'organització social basat en relacions de dominació, per les quals es controla les persones segons la divisió sexual del treball. Totes les persones entrevistades tenen clar aquesta perspectiva i el per què del rerefons del projecte i de la vulneració de drets de les dones treballadores del tèxtil. A més del projecte, la entitat va promoure també formacions per enfortir la perspectiva feminista. Les campanyes i accions realitzades van ser enfocades amb aquesta perspectiva que desemboca, en resum, en la doble explotació de les dones, pel capitalisme i pel patriarcat. Això es reflecteix clarament en la campanya que va portar el projecte Drets Humans Descosits: "revolució sense patró".

Com ja s'ha explicat al disseny, l'únic problema que deriva d'aquest enfocament és que l'objectiu és molt difícil de mesurar ja que les relacions de gènere als llocs de produccions depenen de molts factors. Però això no és un problema derivat de l'enfocament del projecte, sinó dels lineaments que proposa el Pla Director de cooperació i educació pel desenvolupament de l'ACCD. Deixant de banda el problema amb la interlocució amb la associació Attawasoul (que només s'ha pogut entrevistar a un home), es pot concloure que el projecte Drets Humans Descosits ha complert amb la perspectiva de gènere pel que fa al disseny, enfocament, participació, pertinença i rellevància, i en totes les accions realitzades.

Conclusions: De Rana Plaça a Tànger

El projecte **Drets Humans descosits** ha passat una prova de foc. Malgrat el conflicte intern esclatat a la entitat executora, el pas de sis coordinadores del projecte en dos anys, i la crisi sociosanitària, el projecte ha assolit els seus objectius i ha continuat sent un punt cabdal de la **campanya Roba Neta** a tot l'estat, una campanya amb fort impacte i projecció internacional i que a més, s'ha esdevingut referent i autoritat de la problemàtica de la vulneració de drets a la indústria tèxtil. Això vol dir que es tracta d'un projecte de gran rellevància a nivell territorial i internacional que ha assolit els objectius però que a més ha sabut tenir capacitat reactiva, sostenir i continuar teixint una xarxa sòlida per a la sostenibilitat del programa. Per això una primera conclusió és que el pes i la mateixa rellevància del projecte ha sigut el que ha permet avançar i assolir els objectius.

Una altra conclusió és que la rellevància, pertinença i sostenibilitat del projecte són punts més sòlids inclòs del que es va plantejar en un començament al disseny. La vulneració de drets a la indústria de la moda i el calçat és una problemàtica d'una clara responsabilitat compartida entre les societats dels països del nord i sud global, entre empreses multinacionals i governs, entre el consum i la producció, entre societat civil i sindicats, i entre homes i dones de tot el món. El bagatge que porta la campanya Roba Neta des d'abans de la gran tragèdia de Rana Plaça, i el que va succeir a Tànger va demostrar que l'entitat executora no es va equivocar amb el seu enfocament i prioritat a l'hora d'apostar per aquesta problemàtica. El projecte ha pogut complementar les accions de les quatre àrees de sensibilització, recerca, formació i incidència per trobar més complicitats d'accions entre la societat catalana i agents titulars de responsabilitats, alhora que ha pogut fer de altaveu de les dones treballadores del tèxtil a escala internacional i contribuir a impulsar petits grans canvis tant a les cadenes de subministraments com al que fa al compromís d'empreses catalanes (cas de Mango) o de multinacionals instal·lades a Catalunya com Uniqlo. Tot això sumat va ser una gran contribució per combatre la vulneració de drets i la desigualtat en aquest sector.

En balanç i resum, el projecte **Drets humans descosits** ha sabut posar la problemàtica de les dones treballadores del tèxtil a la agenda catalana del desenvolupament però no s'ha d'oblidar que per a que aquestes "*moscas cojoneras*" funcionin i facin efecte, la sostenibilitat del projecte necessita el suport, implicació i compromís de la administració pública per poder continuar i consolidar la seva gran tasca d'apoderament, sensibilització, formació i incidència política en la compra pública al voltant de la vulneració de drets de les dones treballadores del tèxtil.

Recomanacions

- **Disseny:** Repensar els objectius en funció de la política d'educació pel desenvolupament de Catalunya, però també formular futurs objectius que facilitin mesurar l'impacte i resultats en la implicació de la societat catalana, i alhora els avanços en el temps per reduir la vulneració de drets humans i laborals a la indústria de la moda i el calçat i en les cadenes de subministrament.
- **Impacte i desenvolupament territorial:** Desenvolupar i generar més recursos per a incrementar i optimitzar el desplegament territorial pel que fa a la sensibilització i formació. L'impacte a petita escala resulta més efectiva i s'hauria de potenciar, sense deixar de banda l'impacte que tenen les accions d'incidència a la ciutat de Barcelona.
- **Impacte comunicacional:** Potenciar i optimitzar les xarxes socials i pàgines webs de la campanya i programes futurs. L'increment de la presència a internet i el bon posicionament CEO hauria de ser planificat amb un menú de publicacions de notícies i novetats, però també imatges, gràfics i missatges curts de les campanyes. L'increment de les publicacions cada vegada més dinàmiques i interessants, orientades a públic diferent produeix increment d'interaccions i de seguidors en forma gradual. L'ús d'etiquetes creades o a crear-se en totes les publicacions, produeix un increment de visualitzacions de seguidors d'etiquetes, i no de la pàgina. Moltes persones acaben seguint les pàgines, atretes per les etiquetes.
- **Incidència en la compra pública responsable:** continuar potenciant i fent xarxa i incidència en el grup de compra pública de l'Ajuntament de Barcelona, i implicar a més organismes titulars de responsabilitats. El treball impulsat focalitzat cap a un marc normatiu és una línia d'acció que s'ha de potenciar i per a la qual s'han de buscar més recursos financers i complicitats.
- Avaluar la possibilitat de realitzar una **avaluació experimental** per mesurar l'impacte en la joventut i en sectors concrets de la població catalana, a mitjà i llarg termini.

Referències

Directrius d'avaluació de la cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya. Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament, Direcció General de Cooperació al Desenvolupament i Acció Humanitària. (2010).

Institut Català d'avaluació de polítiques públiques, col·lecció de guies IVALUA. Guia pràctica 5: "Avaluació d'impacte" (2009).

Institut Català d'avaluació de polítiques públiques, col·lecció de guies IVALUA. Guia pràctica 15: Guia pràctica d'avaluació de programes del tercer sector social (2017).

Rubio, L. I Lucchetti, L. (2016) APS: pau, drets humans i solidaritat. Noves propostes d'educació per a la justícia global. Document Electronic, guia APS. Aparentatge i servei.

<http://ibdigital.uib.es/greenstone/sites/localsite/collect/cd2/index/assoc/aps0001.dir/aps0001.pdf> Data de consulta: 25 de febrer de 2021.

Vindrola-Padros, C. (2020) Rapid Ethnographies: A Practical Guide. Cambridge University Press.

Annexos

Annex 1: Programa Drets Humans Descosits – Campanya Roba Neta 2018-2020

Recull de premsa analitzat per avaluació d'Impacte comunicacional

Data	Títol	Mitjà	Format	Paraules Claus	Obs
09/02/21	Greu accident en un taller de confecció clandestí a Tànger	https://robaneta.org/greu-accident-en-un-taller-de-confeccio-clandestini-a-tanger/	Text Web	Informe sobre les un greu accident en el que, al menys 28 treballadors (19 dones i 9 homes) van morir dilluns, 8 de febrer, en un taller de confecció a Tànger (Marroc). El taller, ubicat al soterrani d'una casa residencial al sud de Tànger, on hi treballaven 40 persones, no tenia portes d'emergència i no complia amb les mesures de seguretat exigides per les autoritats. Tambè s'ofereix un àudio de Aboubakr Elkhamilchi, col·laborador de l'associació Attawassoul de Tànger, enllaços a l'Informe Perfils i condicions laborals al sector tèxtil de Tànger (Marroc) (2019), i publicacions (amb la participació de l'associació Attawassoul, Roba Neta i Ropa Limpia) en els següents mitjans de comunicació: Article Diari Ara (09/02/21); Article El País (10/02/21); Article Público (10/02/21); Article Diari Ara (13/02/21); Article El Salto (14/02/21)	
27/11/21	Informe denuncia las malas condiciones de trabajadoras de ropa en Marruecos	https://www.lavanguardia.com/politica/20201127/49740682367/informe-denuncia-las-malas-condiciones-de-trabajadoras-de-ropa-en-marruecos.html	Text web	Informació sobre la posada en marxa de la Campanya Roba Neta, des de SETEM Catalunya i Associació Attawassoul de Tànger (Marroc). S'exposen dades de la recerca que han desenvolupat sobre les condicions laborals de les treballadores del tèxtil que fan subministrament a les grans marques europees. La notícia està signada per la agència EFE.	

18/11/20	Vídeo resum de l'informe de #RobaNeta 'Perfils i condicions laborals al sector tèxtil de Tànger'	https://youtu.be/jKmNyiM0k	Video en YouTube	Video 3:07. 398 Visualitzacions, 9 M'agrada. El vídeo il·lustra les conclusions del nou estudi de la Campanya #RobaNeta de SETEM Catalunya i l'associació #Attawassoul de Tànger sobre la precarietat laboral de les treballadores de les fàbriques de roba a Tànger (Marroc).	
24/08/20	L'informe sobre auditories, a RNE	http://robaneta.org/informe-sobre-auditories-socials-a-rne/	Text web	L'informe El Tapavergonyes de la Moda evidencia les mancances i buits dels processos d'auditoria de les fàbriques tèxtils d'arreu del món. Hem parlat dels resultats d'aquest estudi de la Clean Clothes Campaign, traduït al català per Roba Neta de SETEM Catalunya, al programa Vida Verde de Ràdio Nacional d'Espanya (RNE – Radio Exterior).	
22/08/20	Entrevista a Denisse Dahuabe	https://mediavod-lvlt.rtve.es/resources/TE_SVIDAVE/mp3/3/1/1597841165913.mp3	Podcast radio	Entrevista en castellà de 11:23 en el programa Vida Verde de Radio Exterior (RNE). 15:03 – 26:30. La Denisse parla de la campanya Roba Neta en conjunt amb CCC i de les irregularitats del informe Tapavergonyes de la Moda.	La direcció robaneta.net no funciona
21/07/20	Intervenció de Denisse Dahuabe	http://www.setem.org/setem ftp/catalunya/Roba Neta_Cat_%20Radio_Auditories.mp3	Podcast radio	Intervenció Matí de Catalunya Ràdio de Denisse Dahuabe sobre l' Informe d'auditories.	
13/07/20	Nou Informe de Roba Neta: Les auditories socials protegeixen les marques, no les treballadores del tèxtil	http://robaneta.org/nou-informe-auditories-les-auditories-socials-protegeixen-les-marques-no-les-treballadores-del-texsil/	Text web	Informe Roba Neta. Tapa vergonyes de la Moda. Mancances i buits de auditoria de fàbriques tèxtils. Control i responsabilitat cadenes de subministrament tèxtil (drets socials, laborals i ambientals). Auditoria i certificació fetes amb metodologies inadequades, sense consultar a les treballadores. Marc legal de deguda diligència. Certificacions productes tèxtils. Informe: Mancances: - normatives de governs sobre deguda diligència; - transparència en cadenes de subministraments; - auditories neutrals i amb participació de treballadores; accés il·limitat de inspectors independents; publicacions de informes; - processos sòlids de diligència deguda; exigència dels governs de compliment social; contractacions públiques sense criteris. <i>Informe El tapavergonyes de la moda pdf</i> . 53 pg. 2019.	<i>Recurs pdf:</i> Informe de situació sobre Deguda Diligència en Drets Humans, oct. 2017, 9 pg.

11/06/20	L'assetjament als sindicats de Myanmar amb el pretext de la Covid-19	http://robaneta.org/lassetjament-als-sindicats-de-myanmar-amb-el-pretext-de-la-covid-19/	Text web	Myanmar. Comiat de treballadores sindicalitzades. Covid-19. Fàbriques tèxtils "Rui Ning", "Huabo Times" i "Myan Mode", proveïdores de les marques de: Inditex (Zara, H&M, Amancio Ortega), Mango, Bestseller (Only, Anders Holch Povlsen), Tally Weijl i Balala.	
01/06/20	Meet Setem!	https://www.bcomestudio.com/blog/meet-setem/	Text web	Entrevista en castellà de B Come a Denisse Dahuabe. Difusió de la Campanya Roba Neta i les seves activitats.	
01/05/20	1 de MAIG: reivindiquem el dret de lliure sindicalització	http://robaneta.org/1-de-maig-revindiquem-el-dret-de-lliure-sindicalitzacio/	Text web	OIT. Covid-19. Treball precari. Pobresa laboral. Drets treballadores de cadenes de subministrament tèxtil (50 milions de persones arreu del món). Dret a la Lliure sindicalització.	
27/04/20	Entrevista "En Directe a Ràdio 4": Rana Plaza i les treballadores del tèxtil durant la crisi	http://robaneta.org/entre-vista-en-directe-a-radio-4/	Text web	Jordi Vila al programa En Directe a Ràdio 4 (divendres, 24 abril de 2020) a la coordinadora de Roba Neta de SETEM CATALUNYA, la sociòloga Denisse Dahuabe. El setè aniversari de l'esfondrament de l'edifici Rana Plaza de Bangladesh i de quina forma afecta la crisi de la Covid-19 a les treballadores del tèxtil d'arreu del món són els principals temes de la conversa. També hi participa Gabriela Pedranti, de Moda Sostenible BCN.	El reproductor de la entrevista no funciona
08/03/20	Campanya Roba Neta. LLIURE SINDICALITZACIÓ	https://youtu.be/b2xey81TntY	YouTube (01/21)	Vídeo 3:34, 228 visualitzacions, 4 M'agrada. Descripció: Vídeo de la Campanya Roba Neta sobre la lliure sindicalització de les treballadores del tèxtil d'arreu del món. La llibertat d'associació i els convenis col·lectius són imprescindibles per garantir la legítima defensa dels seus drets i un salari i condició de treballs dignes. Les empreses tèxtils han d'apostar per proveïdores que promocionin activament la lliure associació. Una producció de la Campanya Roba Neta de SETEM Catalunya amb la col·laboració de Claraboia Audiovisual.	Dades sobre la situació de treballadores al tèxtil. Missatge de difusió.
30/11/20	Video Associació Attawasoul / Perfils i condicions laborals al sector tèxtil de Tànger (Marroc)	https://youtu.be/kQ6oKKVvaCQ	YouTube (01/21)	Vídeo 23:29, 32 visualitzacions, 1 M'agrada. Descripció: Vídeo de l'associació Attawassoul de Tànger amb subtítols en castellà. Testimonis de les persones treballadores de les fàbriques tèxtils de Tànger (Marroc)	

				Aquest vídeo se inclou en el informe de Roba Neta de SETEM Catalunya i l'associació Attawassoul de Tànger: Perfils i condicions laborals al sector tèxtil de Tànger (Marroc).	
24/04/20	Recordem les víctimes de l'esfondrament de l'edifici Rana Plaza de Bangladesh i continuem la lluita pels drets de les treballadores tèxtils durant la pandèmia.	http://robaneta.org/rana-plaza/	Text web	Rana Plaza. Bangladesh. Tragèdia 24/04/13, 1134 pers fall. Pandèmia perjudica la lluita per salaris dignes, llibertat d'organització i dret a un lloc de treball segur. Acord de Bangladesh (2013). Comandes cancel·lades i tancament de fàbriques.	
16/04/20	#COVID-19: Les marques han d'adoptar mesures d'urgència per minimitzar l'impacte de la crisi en la salut i la vida de les treballadores	http://robaneta.org/covid-19-les-marques-han-dadoptar-mesures-durgencia-per-minimitzar-limpacte-de-la-crisi-en-la-salut-i-la-vida-de-les-treballadores-del-textil/	Text web	Covid-19. Seguiment dels efectes de la pandèmia en els drets i de les treballadores tèxtils. Sri Lanka, Índia, Cambodja, Filipines, Myanmar. Un petit nombre de marques han acordat complir les seves obligacions contractuals i pagar les comandes que les fàbriques ja estan produint. H&M, PVH Corp, propietària de Tommy Hilfiger i Calvin Klein, Inditex, propietari de Zara, i Target han acordat pagar les comandes acabades o les que s'estan produint. C&A, GAP, Primark encara se neguen a pagar els encàrrecs.	
21/02/20	Les cosidores del calcer d'Alacant, en lluita	http://robaneta.org/les-cosidores-del-calcer-dalacant-en-lluita/	Text web	Treballadores del calcer a Elx i Baix Segura (Vega Baja). Associació d'Aparadores d'Elx. Lluita per Jornades i salaris, seguretat laboral i sindicalització. Associació de cosidores del calcer d'Alacant. Aquesta nota porta enllaços amb notícies de TV3 y La Sexta (A continuació). «La Campanya Roba Neta dona suport a Les treballadores del calçat d'Elx i del Baix Segura.» (Quin tipus de suport, a més de difusió?) <i>Recursos pdf</i> : Dossier calçat 2018, 16 pg; El veritable cost de les nostres sabates. Fitxa tècnica pdf, 8 pg. Set. 2017; Infografies Cuir pdf, 6 pg. sense data.	
07/06/18	Les treballadores del calcer d'Elx s'inspiren en les Kellys per reclamar els seus drets	https://www.ccma.cat/tv3/alacarta	Clip de vídeo a Telenotícies del Vespre. TV3.	Clip de vídeo 2:09. Treballen a casa, cobren uns 2 euros de mitjana, i després de tota una vida treballant no tenen dret a pensió. Seguint l'exemple de les Kellys han creat una associació per reivindicar els seus drets laborals. https://www.ccma.cat/tv3/alacarta/programa/les-treballadores-del-calcer-delx-sinspiren-en-les-kellys-per-reclamar-els-seus-drets/video/5770601/?fbclid=IwAR3aWEgogBL4z08mCrAtCRfjl_z1eu-WHb3OL2TiX-rNvIW4ojgymTT86Ck	

22/04/08	"Vivimos una especie de esclavitud consentida": las aparadoras de Elche, en pie contra la precarización del sector	https://www.lasexta.com/noticias/	Clip de vídeo a La Sexta Noticias	Clip de vídeo 1:22. https://www.lasexta.com/noticias/sociedad/las-trabajadoras-del-calzado-se-alian-para-acabar-con-la-economia-sumergida_201804225adcb0580cf2c6160933f413.html	
10/02/20	Les treballadores del sud-est asiàtic reclamen lliure sindicalització	http://robaneta.org/les-treballadores-del-sud-est-asiatic-reclamen-lliure-sindicalitzacio/	Text web	Chamila Paramananda i Dian Septi són portaveus d'organitzacions de treballadores tèxtils de Sri Lanka i Indonèsia, respectivament, que formen part de la Clean Clothes Campaign. Dabindu Collective (organització de Dones de Sri Lanka). Dian Septi, directora de 'The voice were raised' i membre del FBLP de Jakarta	
09/02/20	Els drets laborals de les treballadores del tèxtil, als Ferrocarrils de la Generalitat	http://robaneta.org/els-drets-laborals-de-les-treballadores-del-textil-als-ferrocarrils-de-la-generalitat/	Text web	Dues unitats de trens de les línies Barcelona-Vallès i Llobregat-Anoia de FGC Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya incorporen durant un mes (fins el dia 22 de febrer) espais publicitaris amb el redisseny de la Campanya Roba Neta de SETEM Catalunya.	

* A la direcció web: robaneta.org, els enllaços obren a la mateixa finestra

1. MOU-TE: 3.026 sòcies i seguidors de SETEM han rebut la informació de Roba Neta en el nostre butlletí mensual. El "Tapaveronyes de la Moda" es va publicar en el butlletí del mes de juliol 2020.

2. VISITES WEB Roba Neta
(Del 9 gener al 17 set 2020)

25.226 visites a la web
3.553 usuaris
4.385 sessions

3. XARXES SOCIALS

Twitter Campanya Roba Neta @robaneta:

(1 gener-16 setembre): 85 tuits | 188 retuits. Al 5/3/21: 1568 seguidors, 2710 tweets

Twitter Campaña Ropa Limpia @CRLSETEM:
4389 seguidors

Twitter Clean Clothes Campaign @cleanclothes:
23.1K seguidors. 10.8 K tweets

Twitter Roba Neta **@robaneta:**
(1 gener-16 setembre): 85 tuits | 188 retuits

Twitter SETEM Catalunya **@setemcat**
(1 gener-16 setembre): 20 post de Roba Neta | 27 retuits de Roba Neta

Facebook **@CampanyaRobaNeta:** (1 gener-16 setembre): 61 posts
Facebook **@setem.cat** :(1 gener-16 setembre): 36 posts de Roba Neta
Instagram: **@setemcat** (1 gener-16 setembre): 27 posts i més de 40 stories.

5. Nombre de personas que reben informació a les xarxes:

1.486 seguidors a Twitter Roba Neta

13.200 seguidors a Twitter SETEM Catalunya

5.317 seguidors a Facebook Roba Neta

7.881 seguidors a Facebook SETEM Catalunya

1.634 seguidors a Instagram SETEM Catalunya

Nombre total seguidors 14.697 que estan informats de les activitats de Roba Neta i poden difondre la informació

Annex 2: Material gràfic

Mostra del material gràfic utilitzat a la campanya els dos últims anys, recopilat i analitzat per a l'avaluació Drets Humans Descosits 2018-2020 – Campanya Roba Neta

